

Turun kaupunki

Turun kaupungin ohjelma kotoutumisen edistämiseksi 2022–2025

Sisällysluettelo

Turun kaupungin ohjelma kotoutumisen edistämiseksi 2022–2025	1
1. Johdanto	4
2. Ohjelman lakisääteinen tausta – suuria muutoksia toimintaympäristössä	5
Kotoutumislain kokonaisuudistus 2025	6
Hyvinvointialueuudistus 2023	7
Kiintiöpakolaisten vastaanotto	7
Tilapäinen suojelu ukrainalaisille ja mahdollisuus hakea kotikuntaa	8
Koto-digi	9
3. Ihmislähtöinen kehittäminen – tutkimus- ja tilastotietoa toimenpiteiden taustalla	9
Turun muunkielinen väestö tilastojen valossa	10
Stiglitzin hyvinvoinnin varannot ja mittarit	13
Klusterianalyysi muunkielisestä väestöstä haastattelututkimuksen perusteella	14
Maahanmuuttajaperheen tarina	18
Valtakunnallinen tutkimustyö toimenpiteiden taustalla	19
4. Tutkimustiedon pohjalta kerättyä tietoa kehittämistoimenpiteiden määrittämiseksi	20
Terveys	20
Aineellinen hyvinvointi	21
Osaaminen	22
Työnteko ja työelämä	25
Elinympäristö	27
Sosiaalinen hyvinvointi ja sosiaaliset suhteet	28
Turvallisuus	29
Ääni yhteiskunnassa	29
5. Kotoutumisen edistäminen Turun kaupungin toiminnassa	30
Konsernihallinnon maahanmuuttajapalvelut – International House Turku	30
Monikulttuurinen varhaiskasvatus	33
Monikulttuurinen perusopetus	33
Muunkieliset Turun lukioissa	34
Muunkieliset Turun ammatti-instituutissa	34
Muunkieliset Turun Aikuiskoulutuskeskuksessa	36
Maahanmuuttajat Turun ammattikorkeakoulussa	36
Muunkielisille järjestettävä opetus Turun työväenopistoissa	37
Muut oppilaitokset	38
Palvelutarjonta vapaa-aikaan: liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut sekä lasten ja nuorten palvelut	38

Kaupunkiympäristöpalvelut	39
Joukkoliikenne.....	39
Hyvinvoinnin palvelut	40
Keskusvaalilautakunta.....	40
Verkostoyhteistyö.....	40
6. Ohjelman toimenpiteet, vastuutahot ja mittarit	41
7. Ohjelman seuranta, vastuutahot ja raportointi.....	46

1. Johdanto

Kotoutumisen edistäminen on poikkihallinnollista ja monialaista yhteistyötä. Kotoutuvalle henkilölle kotoutuminen uuteen maahan ja kulttuuriin merkitsee uusien tietojen ja taitojen opiskelua sekä oman identiteetin uudelleen rakentamista uudessa ympäristössä.

Kunnan tehtävänä on luoda ohjelma, joka edistää kotoutumista sekä hyviä väestösuhteita. Ohjelman tavoitteina ovat asiakaslähtöisten palvelupolkujen luominen, henkilökunnan monikulttuurisuusosaamisen vahvistaminen, kahdensuuntaisen kotoutumisen tukeminen sekä maahan muuttaneiden hyvinvoinnin ja kaupungin elinvoiman vahvistaminen.

Lain velvoitteiden ja Turun kaupunginvaltuuston linjausten mukaisesti ohjelma kytkeytyy kaupungin strategisen suunnittelun ja seurannan kokonaisuuteen. Ohjelma täsmentää ja täydentää kaupungin kehittämistyötä kotoutumisen näkökulmasta. Lisäksi ohjelmassa on otettu huomioon kaupunkiin kohdistuvat lainsäädännölliset veloitteet sekä valtakunnalliset linjaukset kotoutumisen edistämisestä. Ohjelman lainsäädännöllinen tausta on kuvattu luvussa **kaksi**.

Tämä ohjelma on valmisteltu työryhmissä, joiden jäseninä on toiminut kattava joukko maahanmuuttotyötä tekeviä Turun kaupungin ja valtion viranhaltijoita sekä oppilaitosten ja yhdistysten edustajia. Tärkeässä roolissa ovat olleet niin Turun kaupungin johtoryhmät kuin International House Turun johto- ja ohjausryhmät sekä maahanmuuttajien kanssa toimiva palveluhenkilöstö. Kaupunginvaltuusto hyväksyi ohjelman 12.12.2022 kokouksessaan ja edellytti, että ohjelman osalta käynnistetään keväällä 2023 osallistava päivitystyö ja päivitetty ohjelma tuodaan päätettäväksi kevätkauden 2023 aikana. (KV §252, 12.12.22, diaari 5554–2022, Kh § 502))

Strategista viitekehystä kotouttamisohjelmalle antaa Turun kaupunkistrategia Turku 2030-luvulla, jonka yhtenä teemana on kansainvälinen Turku. Elinvoimainen kasvu edellyttää hyvinvoivia ja kotoutuneita maahanmuuttajia, ja kaupunkistrategiassa todetaan International House Turun rooli sujuvien kotoutumis- ja asettautumispalveluiden tarjoajana.

Varsinais-Suomen maahanmuuttostrategian valmistelun yhteydessä esiin nousi tarve turvata työnantajille ja työntekijöille informaation sekä erilaisten viranomais- ja muiden palveluiden sujuva saatavuus. Strategian mukaan etenkin pieniä ja keskisuuria yrityksiä tulee tukea sekä ulkomaisen rekrytoinnin järjestämisessä, että käytännön järjestelyissä asettautumisen yhteydessä. Työperusteisen maahanmuuton tulisi olla pitkäaikaista asettumista tukevaa. Strategiaan on kirjattu tavoitteeksi luoda kokonaisvaltaiset asettautumispalvelut sekä huomioida myös työntekijöiden perheet. Kohderyhmän tarpeet huomioidaan myös tässä ohjelmassa.

Vuonna 2021 julkaistussa Turun pormestariohjelmassa ja kaupungin strategiassa kansainvälisyys nähdään vahvana osana kaupungin identiteettiä. Viihtyisyys, turvallisuus sekä avoin ja salliva ilmapiiri vahvistavat Turun kiinnostavuutta ulkomaisten yritysten ja kansainvälisten osajien keskuudessa. Monikulttuurisuutta hyödynnetään vahvistettaessa kaupungin kilpailukykyä.

Pormestariohjelman tavoitteena on edistää aktiivisesti koulutus- ja työperusteista maahanmuuttoa sekä pyrkiä varmistamaan osaavan työvoiman saatavuus alueen yrityksille. Pormestariohjelman kautta varmistetaan, että kotoutumisen edistämiseksi ja syrjäytymisen ehkäisylle on oikeat mittarit tavoitteiden saavuttamiseksi.

Turun kaupungin kärkihankkeet, kuten *Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden tasapainoisen kehityksen kärkihanke* sekä *Osaamisen kärkihanke* tekevät tärkeää kotoutumista ja hyviä väestösuhteita edistävää työtä. Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja asuinalueiden kärkihankkeen keskeisenä tavoitteena on osallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen. Osaamisen kärkihankkeessa pyritään tukemaan Turun ulkopuolelta korkeakouluihin tulevien tutkijoiden, opetushenkilökunnan ja vaihto-opiskelijoiden jäämistä Turkuun. Kotoutumiselle suotuisa ympäristö sekä houkuttelee että saa kansainväliset osaajat jäämään Turkuun.

Pormestarien Turku -ohjelman rasismien vastainen sitoumus antaa ohjelmalle poliittisen selkänojan. Rasismien vastaisen sitoumuksen mukaisesti valtuustoryhmät tekevät yhteistyötä kaupungin muunkielisen väestön aseman parantamiseksi ja sitoutuvat edistämään kaikkien ihmisten yhdenvertaista asemaa, kohtelua ja tasa-arvoa. Myös kasvatuksen ja opetuksen, vapaa-ajanpalveluiden sekä kaupunkiympäristön kehittäminen edellyttävät puoluerajat ylittävää yhteistyötä, jossa kotoutujien sekä muunkielisten asukkaiden tarpeet on huomioitu tämän ohjelman mukaisesti.

Tässä ohjelmassa halutaan antaa ääni Turun muunkieliselle väestölle. Ohjelman tieteellinen ja ihmislähtöisten palveluiden kehittämistä varten tehty tutkimus on kuvattuna ohjelman luvussa **kolme**. Ohjelman toimenpiteiden määrittämiseksi on vuoden 2022 aikana tehty hyvinvointikysely haastatteleamalla Turussa pysyvästi asuvia muunkielisiä henkilöitä. Hyvinvointitutkimuksen keskeisin tavoite on ollut pystyä tekemään kyselyiden tulosten perusteella mahdollisimman ihmislähtöinen ja tutkittuun tietoon perustuva ohjelma. Ohjelman keskiössä on kotoutujan omat tarpeet. Turun kaupunki saa tutkimustietoa myös valtakunnallisesta THL:n tekemästä *MoniSuomi*-tutkimuksesta (ent. *FinMonik*, *ATH*), jonka seuraavat tutkimustulokset valmistuvat syksyllä 2023. Ohjelman linjauksiin on vaikuttanut myös Turun yrityksille ja kansainvälisille työntekijöille tehty asettautumispalvelututkimus.

Turun ammattikorkeakoulun ja *Yrkeshögskolan Novian* kansainväliset palvelumuotoiluopiskelijat vahvistivat ohjelman ihmislähtöisyyttä tarjoamalla asiantuntemustaan ohjelmatyöhön. He hyödynsivät työssään kansallista tekoälyohjelmaa sekä kattavaa asiantuntijaverkostoa ja järjestivät ohjelman tekoon liittyviä asiantuntijatyöpajoja. Muunkielisen väestön hyvinvoinnin tarkastelussa sekä arvioinnissa hyödynnettiin luvussa **kolme** kuvattua *Stiglitzin* mallin mukaista kahdeksaan aihepiiriin jakautuvaa hyvinvoinnin aihealuetta. Yhteiskuntatieteiden tohtori *Petri Rekonen* ja *Gofore Oy* tekivät haastattelututkimuksien tuloksista klusterianalyysin, jonka tuloksia käytettiin valtakunnallisen tutkimustiedon lisäksi ohjelman toimenpiteiden määrittelemiseksi. Ohjelman toimenpiteet sekä vastuutahot ovat kuvattuina luvussa **viisi**.

Turun kaupungin ohjelma kotoutumisen edistämiseksi kannustaa muunkielisiä aktiivisuuteen ja osallisuuteen sekä tukee heidän hyvinvointiaan. Hyvinvoinnin ja terveyden eroja kavennetaan ehkäisevällä työllä sekä kohdentamalla palveluja erityisesti niitä tarvitseville väestöryhmille ja alueille. Kaupunki seuraa asuinalueiden kehitystä tiiviisti ja puuttuu erityisesti syrjäytymisvaarassa olevien alueiden tilanteen kohentamiseen aktiivisesti. Monipuolisia ja yhdenvertaisuutta tukevia osallisuuden mahdollisuuksia sekä hyviä etnisiä suhteita edistetään laajan verkostoyhteistyön kautta.

2. Ohjelman lakisääteinen tausta – suuria muutoksia toimintaympäristössä

Turun kaupungin ohjelman kotoutumisen edistämiseksi perustuu *Lakiin kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)*, [Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#). Lakiin on tehty muutoksia vuoden 2023 alusta lisäämällä siihen hyvinvointialueiden rooli kotoutumisen edistämisessä sekä 23.3.23 lisäämällä joulukuussa 2022 eduskunnan hyväksymät kotoutumislain muutokset, jotka astuvat voimaan 1.1.2025.

Lain tarkoituksena on tukea ja edistää kotoutumista ja maahanmuuttajan mahdollisuutta osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lisäksi lain tarkoituksena on edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja, työ- ja elinkeinohallinnon palveluja, hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Voimassa oleva kotoutumishjelma sekä sopimus pakolaisten kuntaan osoittamisesta ja kotoutumisen edistämisestä ovat edellytys sille, että kunta voi hakea kotoutumispalveluiden järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia valtiolta (*Finlex: Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, luku 6*).

Kunnan, työvoimaviranomaisen sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä. Alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien avulla tuetaan maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä suomen tai ruotsin kielen taito sekä muita yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja sekä edistää hänen mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan.

Kotoutumislain kokonaisuudistus 2025

Suomen eduskunta hyväksyi uuden lain kotoutumisen edistämisestä, presidentti on sen allekirjoittanut, ja laki astuu voimaan 1.1.2025. Kotoutumislain uudistuksen myötä kotoutumisen edistämisen kokonaisvastuu siirtyy kunnille. Uusi kotoutumislaki astuu voimaan samaan aikaan uuden työllisyyslain kanssa, jossa nykyiset TE-toimiston tehtävät niin kotoutumisen, työllistymisen kuin yrityspalveluiden osalta siirtyvät kunnille vuoden 2025 alusta alkaen. Palveluiden siirtymisen lisäksi kunnille tulee vastuu kotoutumiskoulutuksien hankinnasta tai järjestämisestä.

Vuoden 2025 alussa voimaan tulevan uuden kotoutumislain mukaan kunnan ei enää tarvitse laatia erillistä ohjelmaa kotoutumisen edistämiseksi (*Finlex: kotouttamissuunnitelma*) pakolaiskorvausten saamiseksi, mutta mikäli erillistä kotouttamissuunnitelmaa ei laadita kotoutumisen edistämisen strategiset tavoitteet tulee olla kirjattuna kunnan strategiaan, hyvinvointiohjelmaan tai muuhun strategiseen asiakirjaan. Kunnan tulee kuitenkin laatia kotoutumisen polkua avaava kotoutumishjelma, joka koostuu seuraavista osioista:

- Johdantojakso, jonka osana muun muassa osaamisen tunnistaminen ja palvelutarpeiden arviointi,
- henkilökohtaisen kotoutumissuunnitelman laatiminen ja monikielinen yhteiskuntaorientaatio,
- kotoutumiskoulutus, luku- ja kirjoitustaitokoulutus, aikuisten perusopetus, lastenhoidolla tuetut koulutukset,
- kielitaidon päättöarviointi,

- tarvelähtöisesti muita työllisyys-, koulutus- ja SOTE-palveluita,
- ohjaus ja neuvonta koko ohjelman ajan sekä lopuksi jatko-ohjaus työhön, koulutukseen tai muihin palveluihin.

Turun kaupungin tulee ratkaista hyvissä ajoin ennen lain voimaan astumista, järjestääkö se kotoutumiskoulutukset omana toimintana kaupungin oppilaitoksissa, kilpailuttaako se koulutusten järjestämisen, kilpailutetaanko koulutukset seudullisesti tai mahdollisesti jopa maakunnallisesti. Kotoutumislain kokonaisuudistuksen tavoitteina ovat myös maahan muuttaneiden naisten työllisyyden edistäminen; kieliopintojen laadun parantaminen ja kielitestien lisääminen kotokoulutuksen päättäneille; yritysten tarpeiden huomioiminen sekä kolmannen sektorin ja vapaan sivistystyön osuuden lisääminen kotoutumista edistävissä palveluissa. Turun kaupungin malli toimii uuden kotoutumislain valmistelussa hyvänä esimerkkinä käytännöstä, jossa kotivanhemmille tarjotaan suomen kielen opetusta vapaan sivistystyön kautta ja perheen pienille lapsille järjestetään lastenhoito koulutuksien ajaksi.

Hyvinvointialueuudistus 2023

Hyvinvointialueuudistus 1.1.2023 alkaen on yksi kuntahistorian suurimmista ja on muuttanut useassa kunnassa maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisen palveluiden tuottamisvastuita. *(Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain, kotoutumisen edistämisestä annetun lain sekä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta HE 84/2022).*

Laki mahdollistaa hyvinvointialueille sosiaali- ja terveydenhuollon kansainvälistä suojelua saavien palveluiden järjestämisestä aiheutuneiden kustannusten korvauksien hakemisen. Hyvinvointialue saa myös osan valtion pakolaistyöhön myöntämistä laskennallisista korvauksista. Laki velvoittaa kuntaa neuvottelemaan hyvinvointialueen kanssa kansainvälistä suojelua saavien vastaanottamisesta kuntaan sekä sopimaan yhteistyöstä kansainvälistä suojelua saavien alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien laatimisessa. Hyvinvointialue tekee kansainvälistä suojelua saaville Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelutarvearviot (SHL 36§) sekä tarjoaa palvelutarpeen mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Kiintiöpakolaisten vastaanotto

Turun kaupungilla on voimassa oleva sopimus kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta ELY-keskuksen kanssa. Kaupunginhallitus hyväksyi uusitun pakolaisten vastaanoton järjestämisestä ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta tehdyn sopimuksen 09.01.2023 § 5. Sopimuksessa ei esitetty muutosta vastaanotettavien kiintiöpakolaisten määrään, joka on edelleen 50 henkeä. Kiintiötä ei ole käytetty maksimaalisesti, kun käytännössä Turkuun tulee huomattavasti suurempi osa pakolaisista kotikunnan vapaan valinnan kautta. Tämän hyväksytyyn kotouttamisohjelman lisäksi pakolaisten vastaanottosopimus on ehtona sille, että kaupunki saa pakolaisista maksettavan valtionkorvauksen. Kiintiöpakolaisten vastaanotosta Turussa vastaa maahanmuuttajapalvelut yksikköön palkattu kotoutumisasiantuntija.

Tilapäinen suojelu ukrainalaisille ja mahdollisuus hakea kotikuntaa

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on aiheuttanut humanitäärisen kriisin, jonka ansiosta sotaa on paennut miljoonia ihmisiä. Heillä on ollut mahdollisuus hakea Suomessa ensimmäistä kertaa käytössä olevaa tilapäisen suojelun lupaa, joka myönnetään vuodeksi kerrallaan. *Tilapäisen suojelun direktiivi (2001/55/EY)* asettaa tilapäistä suojelua saavien vastaanottoolosuhteita ja oleskelua koskevat vähimmäisvaatimukset. Suomesta tilapäistä suojelua on hakenut 10.4.2023 mennessä yhteensä 53 318 henkilöä.

Tilapäistä suojelua saavat rekisteröidään vastaanottokeskuksiin. Kunnan tulee järjestää tilapäistä suojelua saaville mahdollisuus hakeutua esi- ja perusopetukseen sekä toisen asteen opetukseen. Kunnan on järjestettävä varhaiskasvatusta lapselle, joka asuu kunnassa huoltajiensa työn, opiskelun, sairauden tai vastaavien syiden vuoksi, vaikka lapsella ei olisi kotikuntaa. Myös kiireellisissä tapauksissa tai olosuhteiden muutoin niin vaatiessa kunnan on huolehdittava varhaiskasvatuksen järjestämisestä muullekin kunnassa oleskelevalle lapselle kuin kunnan asukkaalle. Ilman kotikuntaoikeutta olevista kunta ei saa tilapäistä suojelua tai turvapaikkaa hakeneista maksettavaa korvausta.

Jos kunta tekee alkukartoituksen tilapäistä suojelua saavalle henkilölle, joka ei ikänsä tai muun syyn vuoksi ole hakeutumassa TE-toimistoon työnhakijaksi, kunnalle voidaan korvata alkukartoituksesta aiheutuneet kustannukset kotoutumisen edistämisestä annetun lain mukaisesti.

Tilapäistä suojelua saavien välttämätön toimeentulo katetaan vastaanottolainsäädännön mukaisesti vastaanotto- ja käyttörahalla niin kauan, kun heillä ei ole kuntapaikkaa. Kuntapaikan hakeminen on tilapäistä suojelua saavalle vapaaehtoista. Heillä on mahdollisuus osallistua ilman työmarkkinatukea työvoimapolitiisiin toimenpiteisiin kuten työvoimakoulutuksiin, jos he rekisteröityvät työnhakijoiksi TE-toimistoon.

Kuntakokeilun lain muutoksella 1.3.2023 tilapäistä suojelua saavien asiakkuus siirtyi kuntakokeiluun asuinkunnan perusteella. Turun kaupungin kuntakokeilun piirissä oli 25.4.23 yhteensä 140 ukrainalaista. TE-toimiston ja kuntakokeilun tilapäistä suojelua saavilla asiakkaila on mahdollisuus hakea harkinnanvaraista kulukorvausta palveluiden ajalta, esim. kotoutumiskoulutuksen ajalta. Työmarkkinatukeen tilapäistä suojelua saavilla ei ole oikeutta.

Eduskunta päätti vuoden 2022 lopulla tilapäistä suojelua saavien ukrainalaisten oleskelulupien jatkamisesta. Pääosalla tilapäistä suojelua edellytykset kotikunnan saamiselle alkavat täyttyä keväällä tai kesällä 2023, kun heille myönnettyjen tilapäisten oleskelulupien voimassaoloaika on jatkettu ja he ovat asuneet Suomessa yhtäjaksoisesti vähintään vuoden ajan. Kotikuntaa haetaan digi- ja väestötietovirastosta. Kotikunnan hakeminen edellyttää suomalaista henkilötunnusta. (*HE 252/2022, Finlex Laki ulkomaalaislain väliaikaisesta muuttamisesta (19.1.2023 – 4.3.2025) 1364/2022*). Hallituksen esityksellä (*HE 135/2022*) halutaan mahdollistaa se, että tilapäistä suojelua hakevista kuntaoikeuden saaneista voidaan maksaa kunnalle korvaukset samoin perustein kuin kansainvälistä suojelua saavien osalta.

Ukrainasta paenneet muodostavat selvän enemmistön vastaanottojärjestelmän parissa olevista pakolaisista. Heidän osuutensa Pansion vastaanottokeskuksessa olevista oli yli 90 prosenttia lokakuussa 2022. Määrän oletetaan yleisesti jopa kasvavan talven 2022-2023 aikana. Pansion vastaanottokeskuksessa 10.10.2022 olevien turvapaikanhakijoiden määrät: **(taulukko päivitetään pe 28.4.23)**

	Yhteensä	Ukrainalaisia
Pansion vok	402	275
Kuntamalli	534	534
Yksityismajoitus	3735	3485
Yhteensä	4671	4294

Kotoutumisen osaamiskeskus päivittää ajantasaista tietoa ukrainalaisten tilanteesta ja luvista www.kotoutuminen.fi -sivustolle ([Päivittyvää tietoa Ukrainasta saapuvien oleskelusta, tilapäisestä suojelusta, työskentelystä ja palveluista Suomessa | Kotoutuminen](#)).

Koto-digi

Kotoutumisen edistäminen on eri viranomaisten yhteistyötä vaativaa, poikkihallinnollista toimintaa. KEHA-keskuksessa on käynnistynyt syksyllä 2022 kehittämishanke, jossa kehitetään kotoutumisen valtakunnalliset tietojärjestelmäpalvelut (ns. Koto-digi). Valtakunnallisilla tietojärjestelmäpalveluilla parannetaan erityisesti tiedonvaihtoa kotoutumisen toimijoiden välillä sekä kotoutumisen tiedolla johtamista kunnallisella, alueellisella ja valtakunnallisella tasolla. (HE 208/2022 VP)

Uusista valtakunnallisista kotoutumisen tietojärjestelmäpalveluista säädetään uudessa kotoutumislaisissa. Kotoutumisen asiakastietojärjestelmää tullaan käyttämään kuntien kotoutumispalveluissa muiden kuin TE-palvelujen asiakkaina olevien kotoutujien palveluissa. Yhteisen valtakunnallisen kotoutumisen asiakastietojärjestelmän avulla voidaan varmistaa saumaton ja turvallinen tiedonkulku kotoutumisen toimijoiden välillä. Asiakastietojärjestelmän tavoitteena on tukea erityisesti kansainvälistä suojelua saavien vastaanottoa ja palveluohjausta. Kotoutumisen asiakastietojärjestelmä rakennetaan yhteensopivaksi TE-palvelujen tietojärjestelmien kanssa.

Työvoimaan kuulumattomien kotoutumissuunnitelmat on Turussa vuoden 2022 loppuun asti kirjattu sosiaalihuollon Efficatietojärjestelmään, johon kaupungilla ei ole pääsyä hyvinvointialueuudistuksen toteututtua. Tähän väliin jäävälle siirtymäajalle (2023–2024) Turun kaupungissa on valittu ForeDatan tuottama ForeAmmatti-ohjelma.

Digitaalisen asiakaspalvelun sekä asiakaspalvelujärjestelmien kehittäminen mahdollistavat sähköisten palveluiden tietoturvallisen käsittelyn sekä monipuolistavat monikanavaisen palvelun kotoutujien ja muunkielisille.

3. Ihmislähtöinen kehittäminen – tutkimus- ja tilastotietoa toimenpiteiden taustalla

Turun kaupungin muunkielinen väestö on taustoiltaan, maahantulooperusteiltaan sekä palvelutarpeiltaan moninainen. Tässä luvussa kuvataan Turun muunkielisen väestön rakennetta sekä tilastollisesti että tutkimuksellisesti.

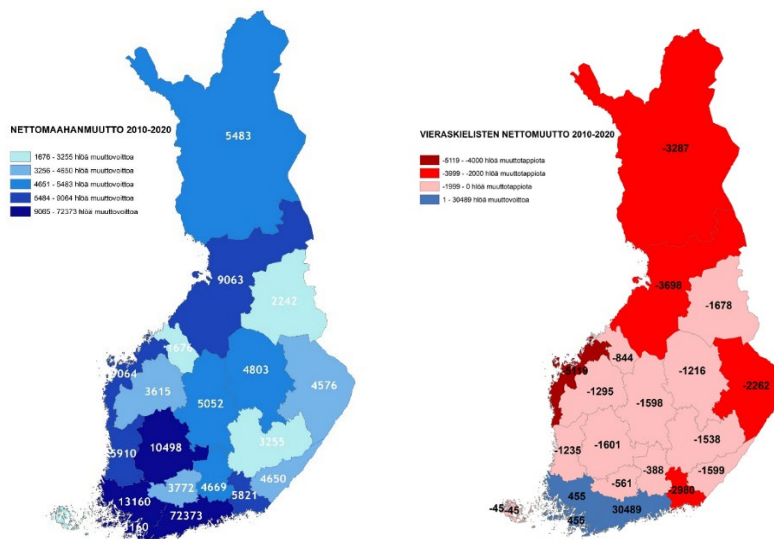
Kotoutumisen edistämisen ohjelman lähtökohtana on ihmiskeskeisyys. Ohjelmaa varten tehtiin kaksi kyselytutkimusta kevätkesällä 2022 sekä hyödynnettiin muita muunkielisille suunnattuja tutkimuksia. Näillä haluttiin selvittää, kuinka Turun kasvava muunkielinen väestö voi. Turun täysi-ikäisten muunkielisten hyvinvointikysely tehtiin omana työnä. Kyselyyn vastasi 354 henkeä, jotka puhuivat äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Sen analysointiin palkattiin yhteiskuntatieteiden tohtori *Petri Rekonen* ja *Gofore Oy* teki klusterianalyysin aineiston pohjalta. Väestön hyvinvoinnin arvioinnissa hyödynnettiin *Stiglitzin* komission kahdeksaan eri aihepiiriin jakautuvaa hyvinvoinnin osa-aluetta, jotka ovat kuvattuina tässä luvussa sekä toimivat ohjelman toimenpiteiden jaottelijoina. Työperäisen maahanmuuton tutkimuksessa haastateltiin sekä työperäisiä maahanmuuttajia että heitä työllistäneitä yrityksiä. Tämän selvityksen teki *Innolink Oy*, joka haastatteli tutkimusta varten sata ulkomaista työvoimaa työllistänyttä yritystä sekä 96 työperusteisesti Suomeen muuttanutta työntekijää.

Turun muunkielinen väestö tilastojen valossa

Turussa asui vuoden 2022 lopussa 27 320 muunkielistä henkilöä, 13,8 % koko väestöstä. Kasvua vuoden 2022 aikana oli 1 %. Turun väestökasvu perustuu lähes kokonaan muunkielisen väestön määrän kasvuun. Edellä olevissa luvuissa eivät ole mukana Ukrainasta sotaa paenneet tilapäisen suojeluluvan saaneet, joita Turussa oli 1250. Lisäksi Turun viidessä korkeakoulussa opiskelee vuosittain merkittävä määrä ulkomaalaisia opiskelijoita ja etenkin Turun telakan ja rakennusyhtiöiden alihankkijoina työskentelee huomattava määrä vierastyövoimaa. Turussa muunkielisen väestön kasvu on koko kaupungin kasvun mahdollistaja.

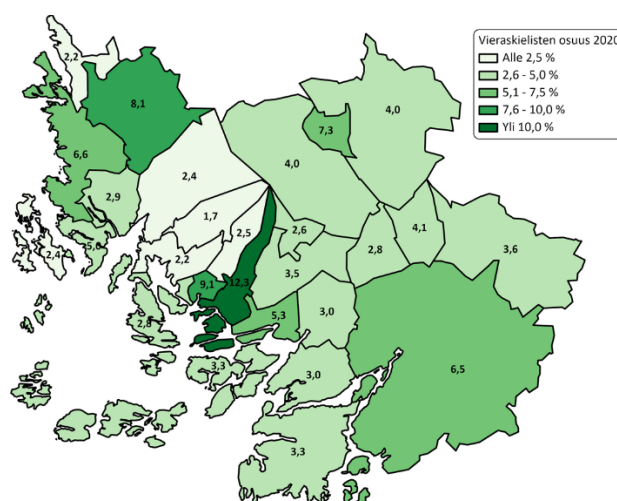
Kaikkiaan Turun seudulla asuu yli 32 000 muunkielistä henkilöä. Turun korkeakouluissa oli 1 851 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa vuonna 2021. Yli kolme neljästä (75,3 %) opiskeli yliopistokoulutuksessa ja noin neljännes (24,7 %) ammattikorkeakoulutuksessa. Vuonna 2021 ulkomaisten korkeakouluopiskelijoiden määrä oli korkeimmillaan koko tarkastelujakson (2010–2021) aikana ja jatkaa kasvua. Ammatillisessa koulutuksessa opiskeli vuonna 2021 yhteensä 2139 muunkielistä opiskelijaa. Määrä on kolminkertaistunut vuosien 2010–2021 aikana

Turun kaupungin nykyinen tutkimusjohtaja, Timo Aro, on tarkastellut *Turku Science Parkin* tilaamassa tutkimuksessa alla olevissa kartoissa Tilastokeskuksen väestötilastojen lukujen perusteella nettomaahanmuuttoa ja maahanmuuttajien ”jatkomuuttoja”.

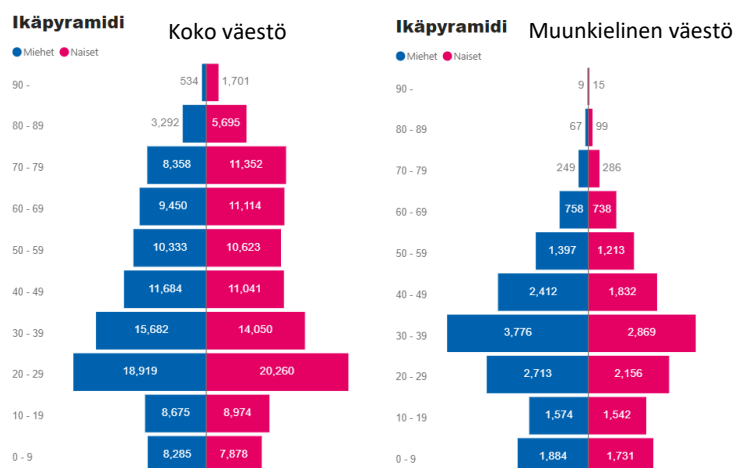
Ensimmäisessä kartassa kuvataan nettomaahanmuuton määrää maakunnittain vuosina 2010–2020. Nettomaahanmuutto oli positiivinen kaikissa maakunnissa ajanjakson aikana. Varsinais-Suomi sai muuttovoittoa yhteensä 13 160 henkilöä, joka oli Uudenmaan jälkeen määrällisesti toiseksi eniten kaikista Suomen maakunnista. Toisessa kartassa kuvataan muunkielisten eli maahanmuuttajien jatkomuuttoja Suomessa. Muuttovoittoa saivat vain Uusimaa ja Varsinais-Suomi. Varsinais-Suomen muuttovoitto oli 455 henkilöä vuosina 2010–2020.

Varsinais-Suomi sai määrällisesti eniten muuttovoittoa Virossa (1954), Irakista (1143), Ukrainasta (955), Venäjältä (914), Iranista (608), Romaniasta (602), Puolasta (538), Latviasta (435), Kiinasta (430) ja Thaimaasta (425) vuosina 2010–2020. Turun kaupungin osuus koko maakunnan nettomaahanmuutosta oli 73,6 prosenttia vuosina 2016–2020. Lisäksi merkittävää määrällistä muuttovoittoa saivat Salo, Raisio, Laitila ja Uusikaupunki. Alla on muunkielisten osuus Varsinais-Suomen kunnissa 31.12.2020.

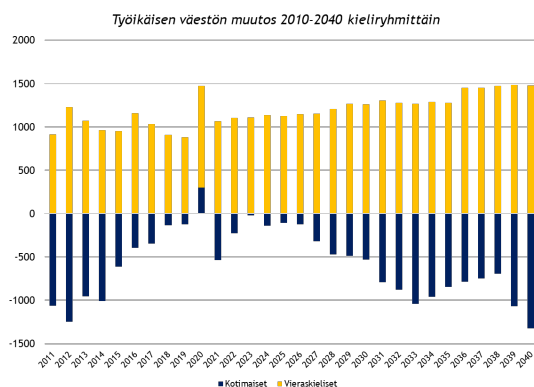

Turun muunkielinen väestö on ikärakenteeltaan nuorempaa kuin Turun koko väestö keskimäärin. Turun koko väestö 31.12.2022 oli 197 900 henkeä ja mediaani-ikä 40 vuotta. Turun muunkielinen väestö oli 27 320 henkeä ja mediaani-ikä 32 vuotta. (Tilastokeskus

31.12.2022)

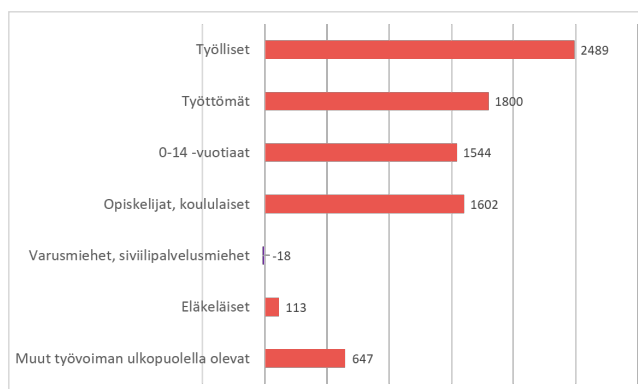

Muunkielisen väestön ennakoitaan kasvavan tulevaisuudessakin. Timo Aro on laatinut tilastojen perusteella työikäisen väestön kehitysnusteen, jossa kotimaisia kieliä puhuvien nettomuutos on sinisellä ja muunkielisten keltaisella. Graafissa kuvataan työikäisen väestön (15–64-vuotiaat) vuosittaista muutosta Turun seudulla toteutuneena kehityksenä vuosina 2011–2020 ja ennakoituna kehityksenä vuosina 2020–2040.

Kotimaisten kieliryhmien 15–64-vuotias väestö supistui Turun seudulla 5 600 henkilöllä vuosina 2011–2020. Ennustejakson aikana kotimaisten kieliryhmien 15–64-vuotias väestö supistuisi 12 100 henkilöllä. Muunkielinen työikäinen väestö kasvoi 10 200 henkilöllä Turun seudulla vuosina 2010–2020 aikana ja kasvaisi ennusteen mukaan 25 300 henkilöllä vuoteen 2040 mennessä. Muunkielinen väestö ylläpitäi 2010-luvulla ja ylläpitää 2020- ja 2030-lukujen aikana työikäisen väestön kasvua Turun seudulla.

Turun seutukunta sai pääasiallisen toiminnan mukaan tarkasteltuna määrällisesti eniten muuttovoittoa työllisistä maahanmuuttajista eli noin 2 500 henkilöä vuosina 2010–2019. Turun seutu sai lisäksi merkittävää muuttovoittoa opiskelijoista ja alle 15-vuotiaista lapsista sekä työttömistä työnhakijoista ja muista työvoiman ulkopuolella olevista 2010-luvulla. Turun seudun kannalta on merkittävää, että seutu sai huomattavaa määrällistä muuttovoittoa tulevaisuuspääomaa omaavista ryhmistä eli työllisistä, opiskelijoista ja lapsista.

Stiglitzin hyvinvoinnin varannot ja mittarit

Tässä ohjelmassa tarkastellaan Turun muunkielisen väestön hyvinvointia haastattelututkimuksien perusteella. Ihmisen henkilökohtaisen hyvinvoinnin osa-alueiden tai varantojen kuvaamiseen käytetään taloustieteen nobelisti Joseph Stiglitzin luomaa jaottelua. Stiglitzin mukaan nimetyn komitean haasteena oli kehittää vuoden 2008 talouskriisin jälkeen sellaisia hyvinvoinnin mittareita, jotka kykenisivät aiempaa paremmin mittaamaan hyvinvointia ja ennakoimaan tulevaisuutta. Stiglitzin mallin pyrkimyksenä on tuottaa sellaista tietoa poliittisen päätöksenteon tueksi, että myös tulevaisuuden uhat tulevat huomioiduksi.

Elämänlaatu riippuu ihmisen objektiivisista kyvykkyyksistä tai varannoista, eli kaikista niistä asioista, jotka mahdollistavat ihmisen täysipainoisen toiminnan. Elämänlaatu pitää sisällään koko inhimillisen ja sosiaalisen pääoman kirjon: terveyden, koulutuksen, oikeuden säälliseen tai ihmisarvoiseen työhön, poliittisen osallisuuden, sosiaalisen ja luonnollisen elinympäristön, henkilökohtaisen ja taloudellisen turvallisuuden. Kyvykkyyksistä tai resursseista tärkein on terveys, jonka puuttuessa ei muilla kyvykkyyksien osa-alueilla ole arvoa.

Stiglitzin malliin on lisätty uutena elementtinä kestävä kehityksen painottaminen. Kestävällä kehityksellä pyritään mittaamaan järjestelmien ekologista, taloudellista ja sosiaalista kestävyttä. Mallissa tehdään erottelu nykyisen hyvinvoinnin ja kestävyden (*sustainability*) välillä. Tämä tarkoittaa sitä, että koettu hyvinvointi ei välttämättä ilmaise sitä, kuinka vakaalle pohjalle hyvinvointi on rakennettu. Esimerkiksi sosiaalisesti kestävä kehitys saattaa uhata asuinalueiden segregatio. Aikaa myöden tämä voi vaikuttaa vieraantumiseen, sosiaalisen pääoman kapeutumiseen ja sitä kautta syrjäytymiseen. Tätä kehitystä voidaan tarkastella kotoutumisen tai integraation ongelmana, jonka torjumiseen tarvitaan erilaisia yhteiskunnallisen palveluntarjoamisen muotoja.

Stiglitzin mallissa voidaan käyttää sekä objektiivisiä että subjektiivisiä hyvinvoinnin mittareita, jotka tarjoavat olennaista tietoa ihmisten elämän laadusta. Objektiivisten, kvantitatiivisten mittareiden (esimerkiksi tulot, koulutus ja tietyt terveyden mittarit) lisäksi mallissa painotetaan kokemuksellisten, subjektiivisten mittareiden käyttöä. Näiden mittareiden käyttöä voidaan perustella sillä, että tietyt voimakkaasti sosiaaliseen ja taloudelliseen ja terveydellisiin kehitykseen liittyvät seikat jäävät kokonaan objektiivisten mittareiden ulkopuolelle. Tällainen osa-alue on esimerkiksi turvallisuus, erityisesti rasmin ja syrjäytymisen kokemukset.

Kotoutumisen edistämisen ohjelman laatimisessa ja työpajojen fasilitoinnissa auttoivat Turun ammattikorkeakoulun ja Yrkeshögskolan Novian yhteisen kansainvälisen ylempään ammattikorkeakoulututkintoon valmistavan palvelumuotoilukoulutuksen opiskelijat. He järjestivät työpajoja ja tekivät asiantuntijahaastatteluja. Tämän työn perusteella ohjelman toimenpiteet järjestettiin Stiglitzin eri hyvinvoinnin osa-alueiden alle seuraavin painoituksin:

1. Terveys

- Terveysten edistäminen, joka sisältää liikunnan, kulttuurin ja muut henkistä ja fyysistä hyvinvointia parantavat harrastukset
- Terveystila, jonka vastuiden osalta otetaan huomioon hyvinvointialueuudistus

2. Aineellinen hyvinvointi

- Objektiivinen aineellinen hyvinvointi, esimerkiksi tulotaso
- Koettu aineellinen elintaso

3. Osaaminen

- Suomen tai ruotsin kielen osaaminen sekä näitä vahvistavat kotoutumis- ja suomen kielen koulutukset
- Kansainväliset opiskelijat
- Oppimisen elinkaaret päivähoidosta korkeakoulutukseen ja vauvasta vaariin
- Koulutussegregatio (muunkielisten aliedustus joissakin koulutusmuodoissa)

4. Työnteko ja työelämä

- Työperäisen maahanmuuton helpottaminen
- Muunkielisten työllisyyden edistäminen
- Yritysten työvoiman saannin helpottaminen näiden ryhmien kautta

5. Elinympäristö

- Asuminen ja asuntojen saaminen
- Asuinalueiden eriytyminen (*segregatio*)

6. Sosiaalinen hyvinvointi ja sosiaaliset suhteet

- Yhdessä vietetty vapaa-aikaa
- Suomenkieliset ystävät vs. ”pyöräminen omissa porukoissa”
- Yksinäisyyden ehkäiseminen

7. Turvallisuus

- Yleinen turvallisuus
- Syrjäytymisen ehkäiseminen
- Asuinalueiden eriytymisen haasteet
- Rasismin ehkäiseminen

8. Ääni yhteiskunnassa ja ympäristö

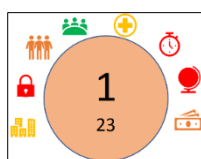
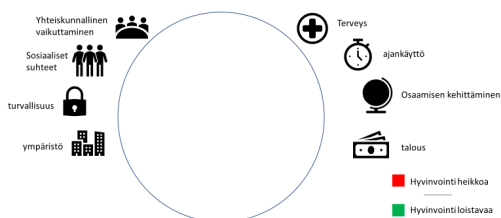
- Yhteiskunnallinen osallisuus
- Poliittinen vaikuttaminen

Klusterianalyysi muunkielisestä väestöstä haastattelututkimuksen perusteella

Turun muunkielinen väestö ja heidän palvelutarpeensa ovat moninaisia. Tässä kappaleessa on esitelty Turun kotoutumisen edistämisen toimenpiteiden kohdistamista varten tehdyn muunkielisten hyvinvointitutkimuksen pohjalta tehty klusterianalyysi. *Gofore Oy* jakesi haastattelututkimuksen perusteella haastatellut kymmeneen eri ryhmään. Heidän hyvinvointinsa tilan kuvaamiseksi käytetään ryhmittelyssä apuna Stiglitzin hyvinvointimallin aihealueita (ks. merkinnät: hyvinvoinnin varannot).

Klusterit on myös jaoteltu sen mukaisesti, kuinka kauan ryhmän jäsenet ovat asuneet Suomessa. Ryhmään yksi kuuluvat ovat asuneet Suomessa kauiten ja ryhmään 10 kuuluvat lyhyimmän ajan. Klusterin kuvauksen vieressä olevassa pallossa on ryhmän numero sekä tieto siitä, kuinka monta kyselyyn vastannutta klusteroitii tähän ryhmään. Lisäksi ympyröissä on Stiglitzin hyvinvoinnin mallin kahdeksan eri aihealueen symbolit. Ympyröiden väreillä kuvataan ryhmän hyvinvoinnin tilaa - mitä punaisempi pallo on, sitä enemmän on haasteita ja mitä vihreämpi, sitä paremmin ryhmän edustajilla menee.

Käytetyt merkinnät: hyvinvoinnin varannot

"Hyvin pitkään Suomessa asuneet haasteiden kohtaajat"

Perhe: Perheellisiä
Tulleet Suomeen: Kauan sitten
Puhutut kielet: Kurdi-sorani
Maahantulon syy: Korostetusti pakolaistaustaa

"[...] turvattomuuden tunnetta, yksinäisyyttä, mutta yhteiskunnallisesti vaikuttavia [...]"]

Koulutus ja työnteko: <ul style="list-style-type: none"> Matalaa koulutusta Työelämässä eri työn muotoja. 	Sosiaaliset suhteet <ul style="list-style-type: none"> Vapaa-ajan kautta ei saatu kantasuomalaisia ystäviä 	Syrjintä ja yksinäisyys <ul style="list-style-type: none"> Turvattomuuden tunnetta Yksinäisyyttä
Palveluiden käyttö ja vaikuttaminen <ul style="list-style-type: none"> Ei käytetä vapaa-ajan palveluita Aktiivista median käyttöä ja vaaliaktiivisuutta 	Hyvinvointi mittarit: <ul style="list-style-type: none"> Suomen kielen taidot: [Progress bar] Talous: [Progress bar] Terveys: [Progress bar] 	

"Pitkään Suomessa asuneet aktiiviset ja hyvinvoivat turkulaistuneet"

Perhe: Perheellisiä
Tulleet Suomeen: Kauan sitten
Puhutut kielet: Korostetusti kurdi-sorani
Maahantulon syy: Korostuneesti Suomessa syntyneitä

"[...] kokevat itsensä turkulaiseksi, äänestävät, kierrättävät, käyttävät neuvolaa [...]"]

Koulutus ja työnteko: <ul style="list-style-type: none"> Keskittason koulutusta Pääsääntöisesti työelämässä 	Sosiaaliset suhteet <ul style="list-style-type: none"> Kantasuomalaisia ystäviä työn kautta 	Syrjintä ja yksinäisyys <ul style="list-style-type: none"> Eivät koe syrjintää tai yksinäisyyttä
Palveluiden käyttö ja vaikuttaminen <ul style="list-style-type: none"> Aktiivista vapaa-ajan palveluiden käyttöä Aktiivisia äänestäjiä 	Hyvinvointi mittarit: <ul style="list-style-type: none"> Suomen kielen taidot: [Progress bar] Talous: [Progress bar] Terveys: [Progress bar] 	

"Kouluttautuneet ulkopuolisuuden kokijat"

Perhe: Korostuneesti avioliitossa

"Korkeasti koulutettuja, jotka kokevat ulkopuolisuutta ja syrjintää"

Eri tyyppisiä ihmisiä erilaisista taustoista, osa varakkaista.

Koulutus ja työnteke:

- Korkeasti koulutettuja
- Työnhaussa ongelmia
- Korostuneesti täyspäiväistä työntekeä

Sosiaaliset suhteet

- Negatiivisia näkemyksiä omasta sosiaalisesta tilanteesta

Syrjintä ja yksinäisyys

- Koetaan paljon syrjintää ja ulkopuolisuutta
- Koetaan hieman yksinäisyyttä

Palveluiden käyttö ja vaikuttaminen

- Yhteiskunnallisesti aktiivisia

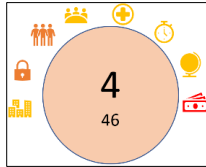
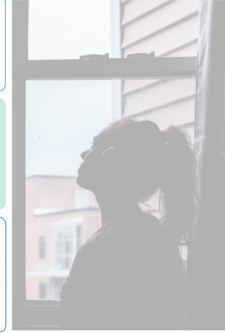
Suomen kielen taidot

Talous

Terveys

Kotoutumisen tiellä olevat perheelliset tulevaisuuskoiset"

Perhe: korostuneesti perheellisiä

Tulleet Suomeen: asuneet Suomessa pidempään

Puhutut kielet: arabia

Maahantulon syy: pakolaistaustaa

"Kotoutuminen pitkittynyt, kieltä jonkin verran opittu [...]"

Koulutus ja työnteke:

- Koulutus keskitasoa
- Koto-koulutukset edelleen monilla menossa

Sosiaaliset suhteet

- Ei hirveästi kantasuomalaisia ystäviä

Syrjintä ja yksinäisyys

- Koetaan paljon syrjintää
- Jonkin verran turvattomuutta

Palveluiden käyttö ja vaikuttaminen

- Palveluiden käyttö keskitasoa

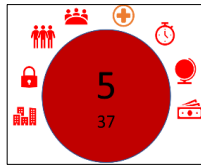
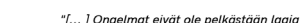
Suomen kielen taidot

Talous

Terveys

"Suuria ja syviä ongelmia kokevat"

Perhe: Vaihtelevaa siviilissäättyä

Puhutut kielet: Arabia, kurdi-sorani

Maahantulon syy: Perhesyyt

"[...] Ongelmat eivät ole pelkästään laaja-alaisia kaikille osa-alueille ulottuvia, vaan ne ovat syvemmällä yksilön ja ehkä hänen piiriensäkin toiminnassa [...]"

Koulutus ja työnteke:

- Matalaa koulutustasoa
- Osa opiskelee

Sosiaaliset suhteet

- Sosiaalisissa suhteissa haasteita

Syrjintä ja yksinäisyys

- Suurta turvattomuuden tunnetta
- Jonkin verran syrjintää

Palveluiden käyttö ja vaikuttaminen

- Ei aktiivista palveluiden käyttöä

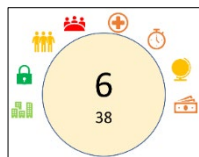
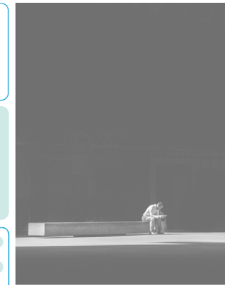
Suomen kielen taidot

Talous

Terveys

"Perheettömät arjen kamppailijat"

Perhe: Vaihtelee, korostuneesti perheettömiä

Puhutut kielet: Kiina, venäjä ja useita

Maahantulon syy: Opiskelu, työ

"Ollaan melko tyyväisiä ja koetaan ympäristö turvalliseksi [...] korostuneesti asutaan ylioppilaskylässä"

Koulutus ja työnteke:

- Kouluttaudutaan eteenpäin jos epäonnistutaan työnhaussa

Sosiaaliset suhteet

- Sosiaaliset suhteissa ei suuria ongelmia, mutta voisivat olla paremmalla mallilla

Syrjintä ja yksinäisyys

- Ei koeta syrjintää
- Koetaan ympäristö turvalliseksi

Palveluiden käyttö ja vaikuttaminen

- Palveluiden käyttö keskitasoa
- Ei vaikuteta aktiivisesti yhteiskuntaan

Suomen kielen taidot

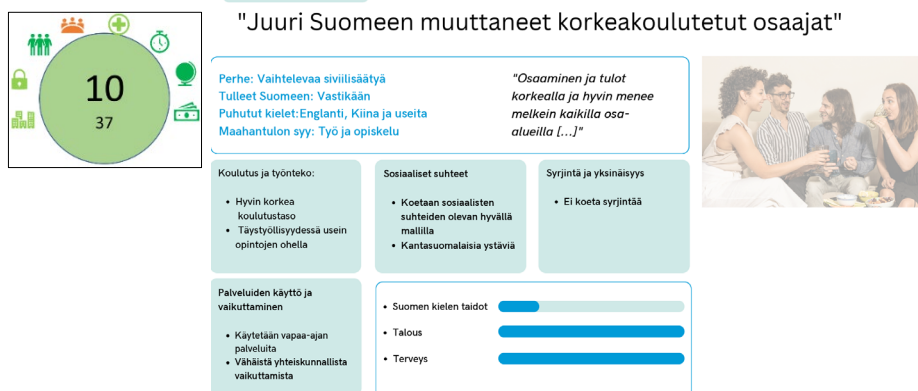
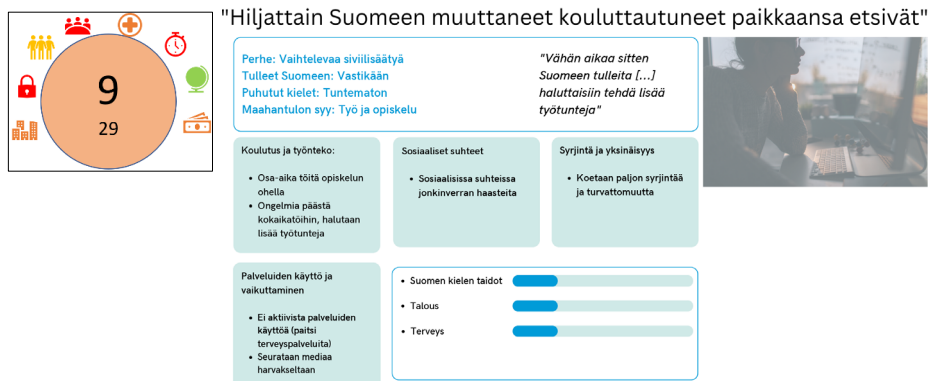
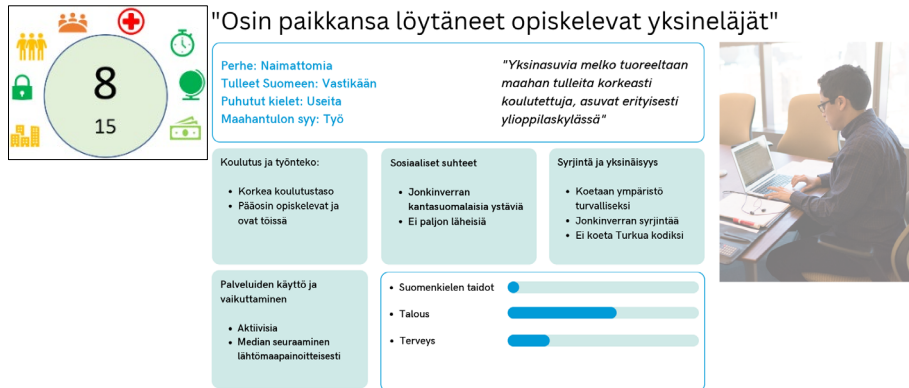

Talous

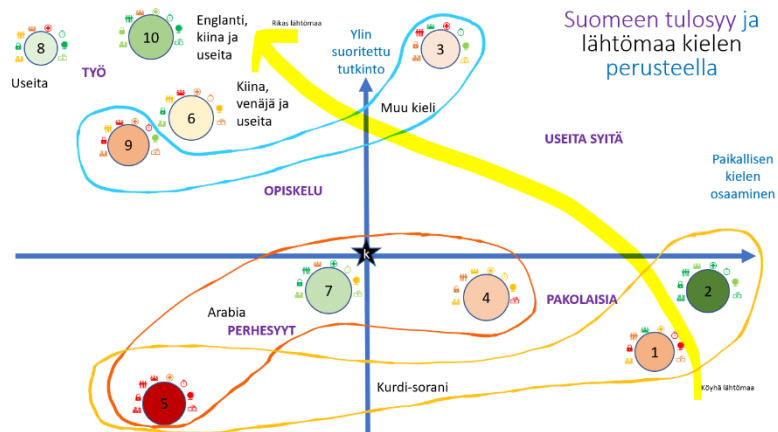

Terveys

Turkuun muutetaan useista eri syistä. Turun muunkielisten hyvinvointikyselyyn vastanneiden maahantulosyyt ovat kuvattuina alla olevassa kuvassa.

Maahanmuuttajaperheen tarina

Jokaisella on oma elämäntarinansa. Tässä kappaleessa on kuvattuna yhden muunkielisen, Turkuun muuttaneen perheen tarina niistä monista tarinoista, joita kerättiin muunkielisten hyvinvointitutkimuksen aikana.

Maahan tulo

Alex muutti Suomeen vuonna 2019 saatuaan täältä työtä ohjelmistokehittäjänä. Alun perin hän on lähtöisin Venäjältä, josta Alex muutti Etelä-Koreaan hankkimaan työkokemusta ohjelmistotalalta. Suomeen hän muutti vaimonsa ja kahden lapsensa kanssa. Muuttopäätökseen vaikutti Suomen turvallisuustilanne, kehittynyt yhteiskunta ja hyvät koulutusmahdollisuudet perheen lapsille.

Lasten päivähoiton järjestäminen

Alexin puoliso, Mary, on optisen alan tutkija ja hänellä on pitkä työkokemus kansainvälisessä IT-yhtiössä. Mary halusi innokkaasti aloittaa työnhaun Suomessa, mutta hänen täytyi jäädä kotiin hoitamaan lapsia, kunnes päivähoitopaikka löytyy. Hakuprosessi oli pitkä, koska hakemus päivähoitosta täytyy Turun kaupungille vähintään neljä kuukautta ennen kuin perhe tarvitsee lapsille hoitopaikan.

Puolison työnhaku

Kun päivähoitopaikka oli saatu, jatkoi Maryn työnhakuaan. Hänen aiempi työnkuvansa oli ollut varsin spesifi, ja huolimatta erityisosaamisesta ja vahvasta työkokemuksesta hän ei löytänyt Turusta töitä kahteen vuoteen. Suomen ja varsinkin Turun työmarkkinatilanne on sellainen, että optisen alan tutkijalle työpaikkoja on vähän. Niillä kansainvälisillä yrityksillä, jotka toimivat Suomessa, on yleensä optisen tutkimuksen osastonsa jossain muussa maassa. Mary on aktiivisesti käyttänyt TE-palveluita, kehittänyt CV:tään, kirjoittanut hakemuksia, saanut uraohjausta ja osallistunut rekry-tapahtumiin. Tämä ei kuitenkaan ole tuonut tulosta. Nyt hän on valmis vaihtamaan alaa, esimerkiksi IT-alaan. Hänellä ei kuitenkaan ole selvää näkemystä siitä, mitä askeleita hänen on otettava löytääkseen töitä; mitä olisi vielä opittava

ja mille alalle hän voisi työllistyä. Mary haluaisi hyödyntää myös nykyistä osaamistaan ja siksi hän jatkaa työnhakua ammattitaitoaan vastaaviin tehtäviin.

Kielen oppiminen

Työhaun ohella Mary opiskelee suomen kieltä intensiivikurssilla. Hän maksaa opintonsa itse, koska julkisrahoitteiset kurssit ovat olleet täynnä. Toisaalta TE-toimisto haluaa, että hän keskittyisi täysin työnhakuun. Tähän Mary ei ole tyytyväinen, koska työmarkkinoilla ei ole tarpeeksi hänelle sopivia paikkoja ja hän joka tapauksessa tarvitsee hyvää suomen kielen taitoa. Opiskeltuaan suomen nyt kahden vuoden ajan hän on saavuttanut hyvän keskitason mutta kokee, ettei tämä taitotaso vielä riitä työpaikan löytämiseen. Hän ei pysty kilpailemaan suomalaisten kanssa työpaikoista, joissa hyvä suomen kieli on pakollinen vaatimus.

Yhteenveto

Jo kolmen vuoden ajan korkeakoulutetun perheen toimeentulo on ollut riippuvainen Alexin palkasta. Mary saa työmarkkinatukea, mutta tuen pieni määrä ei vaikuta perheen toimeentuloon paljoa. Koska Alexin palkka on kuitenkin hyvää keskitasoa, on perheen elintaso hyvä.

Työttömyytensä vuoksi Mary tuntee itsensä masentuneeksi ja onnettomaksi. Itsensä toteuttaminen työn kautta on tärkeää hänen henkiselle hyvinvoinnilleen. Nykyinen pahoinvointi vaikuttaa myös hänen mieheensä niin, että työttömyyden jatkuminen voi johtaa perheen lähtöön Suomesta. Yksi ratkaisu maahanmuuttajapuolisoiden työttömyyteen Turussa voisi olla kaupungin järjestämä palvelu, joka keskittyy puolisoiden kotoutumisen ja työllistymisen tukemiseen.

Valtakunnallinen tutkimustyö toimenpiteiden taustalla

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) laaja ulkomaalaistaustaiselle väestölle kohdennettu FinMonik -kyselytutkimus antaa pääosin myönteisen kuvan ulkomaalaistaustaisen väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja osallisuudesta. Kuitenkin vastauksista löytyy lähtömaakohtaisia eroja esimerkiksi yksinäisyyden kokemiseen ja koettuun elämänlaatuun liittyen. Kyselyyn vastanneista lähes 40 prosenttia on kokenut syrjintää ja myös tässä lähtömaataustalla on merkitystä.

Ulkomaalaistaustaiset kokivat keskimääräistä harvemmin terveytensä hyväksi. Alkoholista he käyttivät koko väestöä vähemmän ja tupakointi oli yleisempää miehillä ja harvinaisempaa naisilla. FinMonik -tutkimuksesta ei noussut suuria eroja ulkomailla syntyneiden turkulaisten suhteessa koko maan kattaviin tilastoihin. Pelkät keskiarvot eivät kuitenkaan kerro riittävästi ulkomailla syntyneiden turkulaisten hyvinvoinnista. FinMonik 2018–2019-tutkimuksessa nousi Turun osalta esiin esimerkiksi ulkomaalaistaustaisten naisten yksinäisyys (21 %), mikä oli huomattavasti korkeampaa turkulaisilla naisilla kuin vertailualueilla. Jotta ilmiöön pystytään vaikuttamaan kunnan toiminnan suunnittelussa, vaatii kysymys ilmiön syvempää tarkastelua aineistolähtöisesti.

FinMonik- tutkimuksen lisäksi voidaan saada aluetietoa *FinSote*-tutkimuksesta muun muassa asukkaiden tyytyväisyydestä asuinalueeseensa. FinSote-tutkimuksen tiedot koskevat koko väestöä. Finsotesta on olemassa suuraluetieto, josta nähdään, että Turun Varissuo-Lausteella ollaan keskimääräistä tyytyväisiä asuinalueen olosuhteisiin, vaikka muunkielisten asukkaiden osuus on korkea. Asuinalueiden eriytyminen ei yksinomaan selitä asukkaiden hyvinvointiin liittyviä seikkoja.

THL:n *MoniSuomi*-tutkimus on jatkoa FinMonik-tutkimukselle. Se tuottaa luotettavaa ja ajankohtaista tietoa Suomessa asuvan aikuisen ulkomailla syntyneen väestön hyvinvoinnista, terveydestä, työ- ja toimintakyvystä, palvelukokemuksista, syrjintäkokemuksista, työllisyydestä, työn löytämiseen liittyvistä mahdollisista ongelmista, osallisuudesta, kielitaidosta, koulutuksesta. Turku on tilannut tutkimuksesta kuntaotoksen ja tuloksia saadaan käyttöön kesän 2023 aikana. Turku on ollut mukana myös edeltävässä FinMonik-tutkimuksessa (2018–2019) ja näin olleen tulee saamaan tietoa hyvinvoinnissa tapahtuneista muutoksista. Syksyn 2023 aikana kerättävä *TerveSuomi*-tutkimus taas mahdollistaa vertailun koko väestöön.

Taustatietoa kotoutumista ja hyviä väestösuhteita edistävän työn kehittämiseksi esitellään myös THL:n tuottama *UTH - Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi* -tutkimuksessa ([UTH-tutkimus | Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)). Ulkomaalaistaustaisten kokemus turvallisuudesta rakentuu muun muassa psyykkisestä hyvinvoinnista, osallisuudesta ja luottamuksesta sekä mahdollisuudesta saada apua arjen tilanteissa. Turvallisuutta heikentävät kokemukset syrjinnästä ja väkivallasta. Myös aiemmin entisessä kotimaassa koetut traumaattiset tapahtumat voivat pitkään vaikuttaa elämään, toimintakykyyn ja kotoutumiseen. UTH-tutkimuksen tulokset osoittavat, että turvallisuuteen liittyvissä kokemuksissa on suuria eroja riippuen taustamaasta, sukupuolesta, iästä, Suomessa asumisajasta, siitä, minkä ikäisenä Suomeen on muutettu, maahanmuuton syyistä ja asuinalueesta Suomessa.

4. Tutkimustiedon pohjalta kerättyä tietoa kehittämistoimenpiteiden määrittämiseksi

Tässä kappaleessa on esitelty tutkimuksista esille nousseita tietoja, joiden pohjalta on koostettu joukko toimenpiteitä, joilla voidaan edistää kaupungin asukkaiden kotoutumista ja hyviä väestösuhteita tällä ohjelmakaudella. Alaotsikointi noudattaa Stiglitzin hyvinvoinnin mallin osa-alueita, ja tiedon pohjalta koostetut toimenpiteet ovat taulukoituina ja numeroituina ohjelman kappaleessa 5.

Terveys

Koettu terveys perustuu subjektiiviseen arvioon omasta terveydestä, johon vaikuttavat henkilökohtaiset odotukset, kokemukset ja kulttuuriset arvot. Tämä arvio kuvastaa fyysisen terveyden lisäksi myös sosiaalista ja psyykkistä hyvinvointia. Se antaa vastaajan terveydentilasta hyvän yleiskuvan, jonka on ainakin länsimaisessa kulttuurissa havaittu olevan varsin yhdenmukainen lääkärin tekemän yleisarvion kanssa. Yleisesti ottaen kulttuurierot ovat koetun terveyden suhteen suuria, samoin erot miesten ja naisten suhteen: yleensä miehet kokevat terveytensä naisia paremmaksi.

Sekä hyvinvointikyselyssämme että *FinMonik-kartoituksessa (2020)* kaksi kolmesta muunkielisestä koki terveytensä hyväksi. Turun kaupungin tuottamassa hyvinvointitutkimuksessa kartoitettiin eri terveyspalvelujen käyttöä. Eniten vastaajat olivat käyttäneet terveyskeskuksen palveluja (56 % vastaajista), lääkärin palveluja (38 %) ja sairaalan palveluja (23 %). Muiden palvelujen käyttö oli selvästi vähäisempää. Tulokset olivat vastaavia FinMonik-tutkimuksen tuloksiin verrattuna.

Vain 11 prosenttia Turun muunkielisten hyvinvointitutkimuksen vastaajista ei harrastanut lainkaan liikuntaa, kun vastaava luku FinMonik-tutkimuksessa oli 25 prosenttia. Sen sijaan kaikille yhdeksäsluokkalaisille tehtävässä Turun koulujen terveyskyselyssä muunkielisten tyttöjen liikkuminen oli vähentynyt merkittävästi, eivätkä he kokeneet, että heille järjestetään alueilla kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa. He erosivat selvästi sekä suomalaistaustaisista että maahanmuuttajataustaisista pojista. Koulujen terveyskyselyssä käytetty määritelmä ”ulkomaalaistaustainen” tarkoittaa lasta, jonka molemmat tai ainoa vanhempi on ulkomaalainen ja muuttanut ulkomailta Suomeen riippumatta siitä, mistä maasta he ovat muuttaneet.

Harrastaa liikuntaa vapaa-ajalla	Ulkomaalais- taustaiset tytöt	Suomalais- taustaiset tytöt	Ulkomaalais- taustaiset pojat	Suomalais- taustaiset pojat
- ohjatusti 2019	45,6 %	56,9 %	57,1 %	57,5 %
2021	33,1 %	49,7 %	53,0 %	51,9 %
- omatoimisesti 2019	66,2 %	70,1 %	71,3 %	71,0 %
2021	55,6 %	75,0 %	75,0 %	77,2 %
Alueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille 2019	37,1 %	28,3 %	44,7 %	31,1 %
2021	20,2 %	24,7 %	39,5 %	29,7 %

Turun muunkielisten hyvinvointikyselyssä kolme neljästä koki, että elämäntavoissa olisi parantamisen varaa. Haasteena on, että muunkieliset eivät tunne riittävästi terveyttä edistäviä palveluja. Tämän vuoksi on luotava selkeät palvelukuvaukset siitä, mikä taho vastaa mistäkin terveys- tai sosiaalipalvelusta ja kuinka hyvinvointia edistetään. Tulee huolehtia, että viestintä tavoittaa myös vasta maahan tulleet vielä suomea tai ruotsia osaamattomat ja ottaa huomioon kulttuuriset erot (esimerkiksi lääkäri ei Turussa tule potilaan luokse vaan potilaan on hakeuduttava lääkärin luokse tai toisinaan esiintyvä psykiatriisiin palveluihin liittyvä vahva stigma).

➔ Toimenpiteet 1–4

Aineellinen hyvinvointi

Toimeentuloa pidetään yhtenä keskeisenä ihmisen elinoloihin kytkeytyvänä tekijänä, sillä se vaikuttaa merkittävästi terveyteen ja koettuun hyvinvointiin. Toimeentuloa voidaan mitata objektiivisella ja subjektiivisella mittarilla. Objektiivisen mittaamistavan etu on sen täsmällisyys. Subjektiivinen eli koettu toimeentulo puolestaan kertoo tulojen riittävydestä omiin tarpeisiin. Esimerkiksi objektiivisesti pienet tulot saattavat kompensoitua pienillä asumiskustannuksilla, jolloin toimeentulo koetaan hyväksi. Objektiivinen ja koettu

toimeentulo eivät välttämättä vastaa toisiaan. Turun muunkielisten hyvinvointikyselyssä merkittävää oli, että edeltävän 12 kk aikana 32 % vastaajista oli kokenut pelkoa ruoan loppumisesta ennen kuin hänellä olisi rahaa ostaa lisää ruokaa. Tutkimustulosten mukaan enemmän kuin joka kolmas Turun muunkielisten hyvinvointikyselyyn vastanneista halusi tehdä enemmän työtunteja.

Kaupunki voi tukea aineellista hyvinvointia auttamalla henkilöä työn löytämisessä, motivoimalla häntä työuran kehittämiseksi ja parantamalla työelämävalmiuksia koulutusten kautta sekä antamalla tietoa toimentuloon liittyvistä asioista. Maahan muuttaneille tarjotaan usein matalan palkkatason töitä ja osa-aikatyötä, mutta toimeentuloloukut voivat estää opiskelun aloittamisen tai työnteen matalapalkka-aloilla. Taloudelliset haasteet voivat estää osallistumisen työn saamista edistävään koulutukseen ja työelämän lainsäädännön tuntemuksen puute lisää uhkaa joutua hyväksikäytetyksi työmarkkinoilla. Muita työllistymisen esteitä voivat olla vakinaisen asunnon tai pankkitilin puuttuminen, lasten päivähoitopaikan puute tai velkaantuminen.

Kielikoulutuksien ja työnteen yhdistäminen takaisi monelle pidemmällä tähtäimellä paremman toimeentulon, mutta tähän ei ole löytynyt toimivaa käytäntöä. Jos muunkielinen opiskelee suomea työaikana, hänen tuottavuutensa on muita huonompi ja toisaalta opiskelu työpäivän jälkeen on etenkin perheelliselle vaikeaa.

➔ toimenpiteet 5–6

Osaaminen

Uudessa asuinmaassa puhutun kielen, yhteiskunnan toimintatapojen ja ammatillisten taitojen osaaminen on tärkeä osa kotoutumista. Kaupungin kotoutumista tukevissa palveluissa on huolehdittava kaikkien ryhmien ja yksilöiden riittävästä tuesta ikään, sukupuoleen ja maahan tulon syyhyn katsomatta.

Osaamisen osalta kehittämisen tulee seurata kaupunkistrategiassa, pormestariohjelmassa ja kärkihankkeissa määriteltyjä tavoitteita kotoutumisen edistämiseksi sekä ulkomaisen työvoiman veto- ja pitovoiman kehittämiseksi. Kotoutumisen yksi peruspilareista on paikallisen kielen oppiminen. Muunkielisten suomen kielen osaamista vahvistetaan heidän koko koulutuspolkunsa aikana.

UTH - Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hyvinvointi -tutkimukseen (2015) vastanneista 69 % oli osallistunut kielikursseille Suomessa oloaikanaan. Pakolaisista kielikursseille olivat osallistuneet lähes kaikki, mutta työperusteisesti Suomeen muuttaneista vain puolet. Valtion hankkimien kotokoulutuksien ulkopuolelle jäävät ne muunkieliset henkilöt, jotka eivät ilmoittaudu TE-toimistoon työnhakijoiksi.

Turun muunkielisten hyvinvointikyselyn perusteella 70.9 % uskoi saavuttavansa ammatilliset tavoitteensa koulutuksen kautta. Toisin sanoen kielikoulutuksen lisäksi tarvitaan usein ammatillista koulutusta tai täydennyskoulutusta.

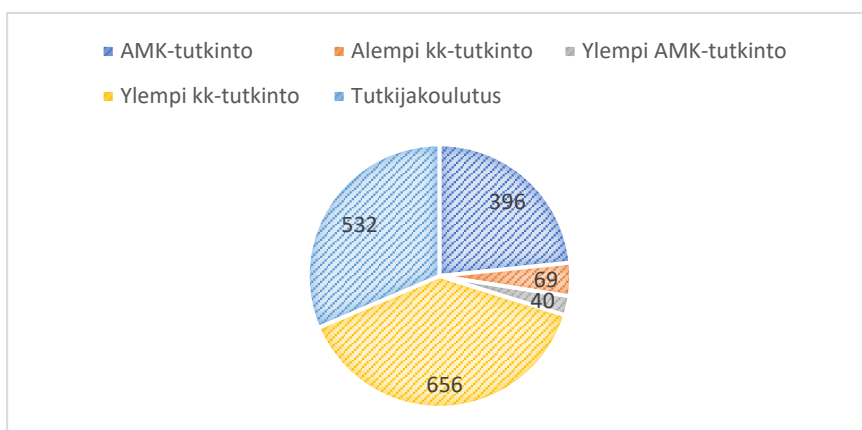
Kuntakoikeilun työntekijät ohjaavat kotoutumisajalla olevia asiakkaitaan ennen

kotoutumiskoulutusten alkua kielellisiin alkukartoituksiin. Testien avulla kartoitetaan asiakkaiden kielenoppimisen kykyä. Haasteena on, että kartoituksissa jää pääsääntöisesti tunnistamatta kartoitettavien mahdolliset oppimisvaikeudet, koska esimerkiksi lukitellit sopivat vain suomea osaaville. Tämä voi vaikeuttaa uusien asioiden opiskelua, koska mahdolliset oppimisvaikeudet voivat jäädä tunnistamatta.

ELY-keskuksen kilpailuttamat kotoutumiskoulutukset johtavat vain osan kohdalla työllistymiseen. Työllistyminen kestää monien kohdalla pitkään. Vastuu kotoutumiskoulutuksen kilpailuttamisesta ja järjestämisestä siirtyy kunnille 1.1.2025 ja kunnan tulee linjata, kuinka ne järjestetään. Lain myötä henkilökohtainen kotoutumisaika tulee lyhenemään nykyisestä. Lakimuutoksen jälkeen Turku voi järjestää kotoutumiskoulutuksia omana toimintana (TAI ja Turun AKK) tai kilpailuttaa ne. Jos kotoutumiskoulutuksia järjestetään kunnan omana toimintana, niin toiminnan ohessa voidaan samalla kehittää koulutusmallia sellaisiksi, että ne johtavat nopeammin suoraan työllistymiseen.

Muunkieliset ovat aliedustettuina Turun lukioissa ja korkeakouluissa. Tätä kutsutaan koulutussegregaatioksi. Haasteena on Turun lukioiden korkea keskiarvovaatimus, jonka saavuttaminen on haastavampaa, kun opiskelukielenä ei ole oma äidinkieli. Lisäksi muunkieliset tarvitsevat lisää tietoa korkeakouluihin hakeutumisessa. Kun oman kieliryhmän vertaiskavereilla tai omilla vanhemmilla ei ole kokemusta lukio- tai korkeakouluopinnoista, niihin hakeutuminen vaikeutuu.

Varsinais-Suomen korkeakouluissa oli keskimäärin 1 693 ulkomaalaista tutkinto-opiskelijaa vuosina 2018–2020. Varsinais-Suomen korkeakouluissa oli 8,3 prosenttia koko maan ulkomaalaisista korkeakoulujen tutkinto-opiskelijoista vuosina 2018–2020. Ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita oli maakunnassa määrällisesti eniten suorittamassa ylempää korkeakoulututkintoa ja tutkijakoulutusta. Tohtorintutkintoa suorittavien osuus oli erittäin korkea suhteessa korkeakoulujen opiskelijamäärien jakautumiseen korkea-asteen tutkintojen suorittamisessa.

Uusista ulkomaalaisista korkeakouluopiskelijoista 43,2 prosenttia oli Afrikasta, 40,2 prosenttia Euroopasta, 9,3 prosenttia Aasiasta, 6,7 prosenttia Pohjois- ja Etelä-Amerikasta ja 0,6 prosenttia Oseaniasta. Eurooppalaisten korkeakouluopiskelijoiden osuus oli korkein ammattikorkeakoulututkintoa suorittaneissa. Afrikkalaisten osuus oli korkein ylempää

korkeakoulututkintoa suorittaneissa. Aasialaisten ja amerikkalaisten osuudet jakautuivat melko tasaisesti eri korkea-asteen koulutusasteille.

Asettautumistutkimuksessa vastaajista 61 % kertoi opiskelleensa suomen tai ruotsin kieltä ja 33 % kertoi haluavansa opiskella ko. kieliä. Opiskelijoista 38 % halusi opiskella suomea ja työssä olevista 39 %. Ainoastaan 5 % ilmoitti, ettei edes halua opiskella suomea tai ruotsia. Vastaajista 39 % kertoi, ettei puhu lainkaan suomea tai ruotsia. Erinomaisesti suomea tai ruotsia puhuvia oli 17 % ja keskitasoisesti 10 %.

Ne vastaajat, jotka olivat opiskelleet suomen tai ruotsin kieltä, olivat arvioineet asettautumisensa sujuneen Turun seudulle keskimäärin muita vastaajia paremmin. Peräti 73 % arvioi paikallisten kielten osaamisen merkityksen asettautumiseensa Turun seudulle erittäin tai melko suureksi. Ainoastaan 4 % koki, ettei suomen tai ruotsin kielen osaamisella ollut lainkaan merkitystä asettautumiseen. Naiset pitivät kielen merkitystä suurempana kuin miehet.

Varsinais-Suomen ammattikorkeakouluista valmistuneista muunkielisistä runsas puolet (56,5 %) oli sijoittunut Varsinais-Suomeen, joka neljäs (26,3 %) Uudellemaalle, joka kymmenes (11,0 %) Suomen ulkopuolelle ja loput muihin maakuntiin. Varsinais-Suomen yliopistoista valmistuneista muunkielisistä 39,4 % oli kolme vuotta valmistumisensa jälkeen sijoittunut Varsinais-Suomeen, joka kolmas (34,0 %) ulkomaille, joka viides (19,5 %) Uudellemaalle ja loput muihin maakuntiin.

Varsinais-Suomen pitovoima näyttäytyy hyvänä ammatillisen toisen asteen tutkinnon suorittaneiden muunkielisten ja kohtalaisena korkeakoulujen muunkielisten tutkinnon suorittaneiden osalta. Valmistumisen jälkeen tutkinnon suorittaneet muuttavat Varsinais-Suomesta eniten Uudellemaalle. Kansainväliset opiskelijat ja työperusteisesti maahan muuttaneet eivät osallistu kotoutumiskoulutuksiin, jolloin heidän suomen kielen taitonsa voi jäädä heikoksi ja työllistymismahdollisuudet supistua.

Jotta kansainväliset opiskelijat jäisivät valmistumisensa jälkeen Turkuun, on oppilaitosten kanssa neuvoteltava, kuinka opiskelijoille voitaisiin tarjota täydentävää suomen tai ruotsin kielen opetusta. Kielen opiskelun olisi hyvä alkaa heti opiskelun alkumetreillä ja jatkaa valmistumiseen asti. Kansainvälisiä opiskelijoita olisi hyvä motivoida suomen tai ruotsin kielen opiskeluun, jotta heidän työllistymismahdollisuutensa paranisivat.

Myös työperusteisesti maahan muuttaneille henkilöille on kehitettävä uusia suomen tai ruotsin kielen opiskelumuotoja, jotka mahdollistavat kielen opiskelun työajan ulkopuolella sekä edistää Työpaikkasuomen käyttöä ([Työpaikkasuomi - Palvelut - Työmarkkinatori \(tyomarkkinatori.fi\)](http://Tyopaikkasuomi-Palvelut-Tyomarkkinatori.tyomarkkinatori.fi)). Työpaikkasuomi on yrityksen ja sen ulkomaalaisen henkilöstön käyttöön räätälöity kielikoulutus. Näin voidaan edistää myös tämän kohderyhmän kotoutumista, osallisuutta ja pysymistä Turussa.

Muunkielisten kotiäitien työllisyysaste on huomattavasti pienempi (31 %) kuin kotimaisia kieliä puhuvien (69 %). Tilastojen mukaan suurin osa kotoutumiskoulutusta tarvitsevista äideistä on tullut maahan perhesiteen perusteella. Kotona lastaan hoitavien äitien

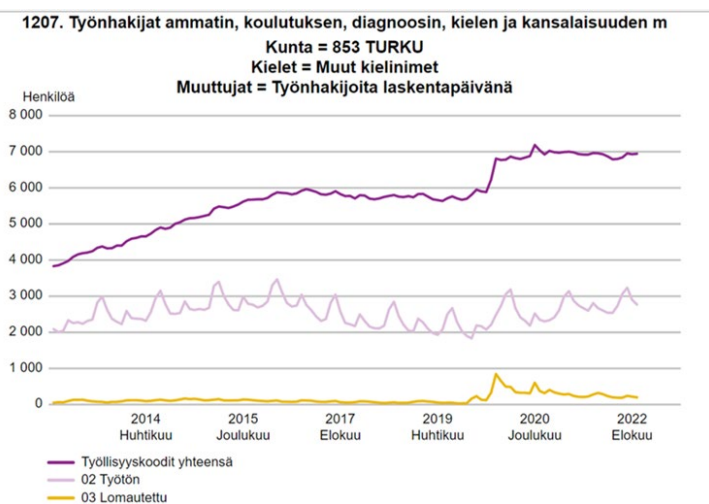
työllistyminen on Suomessa paljon heikompaa kuin muissa Pohjoismaissa. Turussa järjestetään kotiäideille lastenhoidolla tuettua kotoutumiskoulutusta, jolla tuetaan sekä kotiäitien kielen opiskelua että työllistymistä kotivanhemmuuden päätyttyä. Kotivanhemmuudesta ja perhevapailta työllisyyspalveluihin siirtymisen nivelvaiheesta tulee tehdä sujuva. Kotoutumislain kokonaisuudistukseen valmistauduttaessa tulee kehittää myös tämän kohderyhmän palveluita.

Kaksikielisenä kaupunkina Turun on mahdollistettava myös ruotsinkielinen kotoutuminen. Lisäksi on järjestettävä ruotsin kielen opiskelumahdollisuuksia niille, jotka ovat saaneet aiemmin vapautuksen ruotsin kielen opiskelusta kotoutumisvaiheessa.

➔ toimenpiteet: 7–13

Työnteko ja työelämä

Muunkielisten ja ulkomaalaisten työllisyysaste on alemmalla tasolla kuin suomen- tai ruotsinkielisten. Työllisyys on lisäksi kantaväestöä suhdanneherkempää.

Viereisessä taulukossa ovat muunkieliset työnhakijat (kaikki TE-toimiston asiakkaat myös työssä olevat, jotka ovat silti työnhakijoita) ja erikseen työttömät työnhakijat ja lomautetut.

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto

Työllisyyttä edistävissä palveluissa oli syyskuun 2022 lopulla enemmän ulkomaalaisia kuin vuotta aiemmin. Kunnalle sekä yksityiselle sektorille työllistettyjen ulkomaalaisten määrä on noussut huomattavasti aiemmasta. Omaehtosiin koulutuksiin osallistuminen on vähentynyt ja työvoimakoulutuksiin osallistuminen lisääntynyt.

TEM Työnvälitystilasto / Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto

Ulkomaalaisten on vaikea edetä työllisyyttä edistävästä palveluista pysyvämpiin työsuhteisiin työttömyyden missään vaiheessa.

Kaupungin toteuttaman muunkielisten hyvinvointikyselyn vastauksien perusteella henkilön omalla aktiivisuudella ja sosiaalisilla verkostoilla on suuri merkitys työpaikan löytämisessä. Työpaikkailmoituksen perusteella työpaikan oli saanut 32 % vastaajista. Lähes yhtä moni, 30 %, oli ottanut suoraan yhteyttä työnantajaan. Viidesosa vastaajista oli löytänyt työpaikan ystävien ja tuttavien avulla. Työharjoittelun kautta työpaikan oli löytänyt 12 % vastaajista. Vuokratyöväilytys oli työllistänyt 4 %. Sen sijaan TE-toimiston kautta työllistyneitä oli ainoastaan 2 %. FinMonik-tutkimuksen vastaajista suurin osa oli löytänyt työpaikan kysymällä suoraan työnantajalta, kun taas UTH-tutkimuksen vastaajista suurin osa oli löytänyt työtä tuttavien kautta. TE-toimiston merkitys työllistäjänä oli kummankin tutkimuksen mukaan vähäinen.

Turun hyvinvointitutkimuksen mukaan työnhakuun haettiin eniten apua TE-toimistosta (46 %) ja seuraavina tulivat omat ystävät (20 %) sekä järjestöt ja verkostot (20 %). Harvakseltaan käännyttiin vuokratyöfirmojen (8 %) tai International House Turun puoleen (6 %). Työllisyyden kuntakokeilun tavoitteena on edistää ja löytää uusia yhteistyötapoja asiakkaiden palveluihin. Toukokuussa 2022 lakissääteisissä työvoimapalveluissa tapahtunut lakimuutos ns. *Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin* käyttöönotosta on tuonut työnhakijoille mm. työnhakuvelvoitteen, joka velvoittaa kaikkia työnhakijoita tekemään konkreettisia ja määrällisiä työnhakuja. Muutos koskee myös puutteellisesti suomea tai ruotsia taitavia työnhakijoita.

Laaja kielitaito on etu työtä hakiessa, mutta puutteellinen kotimaisten kielten hallinta heijastuu työn saantiin. Vastaajista 2/3 katsoikin, että työllistymisen suurimpana esteenä on puutteellinen kielitaito. Lisäksi puutteelliset suhteet kantasuomalaisiin (29 %), työnantajien syrjivät asenteet (25 %) ja työkokemuksen puute (24 %) katsottiin työllistymistä vaikeuttaviksi tekijöiksi. Puutteellinen koulutus (13 %) tai se, ettei tutkintoa ollut hyväksytty Suomessa (14 %) muodostivat vastaajien mielestä yhdessä merkittävän työllistymisen esteen. Vain harva katsoi syyksi sen, ettei palkkataso ollut riittävä (9 %) tai että perheenjäsenet olisivat suhtautuneet kielteisesti työnhakuun (0,3 %). Psykologisista tekijöistä kohtuullisen merkittäviksi mainittiin oma epävarmuus ja pelot työelämään liittyen (12,6 %). Konkreettisista työllistymisen esteistä merkittävin oli ajokortin, hygieniapassin tai turvapassin puuttuminen (10 %).

Kansainvälistä työvoimaa työllistävät yritykset löytävät Turun kaupungin ja Ammattikorkeakoulujen asettautumispalvelututkimuksen mukaan kansainvälistä työvoimaa useimmiten yleisen työnhakuilmoituksen (46 %) tai henkilöstövuokrausyrityksen (21 %) avulla. Yritykset löytävät työvoimaa usein myös yrityksessä työskentelevien ulkomaalaisten työntekijöiden avulla sekä työnhakijoiden suorien yhteydenottojen kautta. Kyselyyn vastanneista yrityksistä vain 9 % on käyttänyt korkeakouluja kanavana kansainvälisten työntekijöiden löytämiseksi. Vain 6 % yrityksistä kertoo käyttäneensä relokaatiopalveluja työvoiman etsimiseen. Valtaosa yrityksistä (84 %) ei kaipaa lisätukea kansainvälisen työvoiman etsimiseen. Kyselyyn vastanneet yritykset toteavat kansainvälisen rekrytoinnin onnistuneen hyvin niillä menetelmillä, joita he ovat käyttäneet.

Työllisyyslakimuutoksen myötä kunnan rooli työperusteisen maahanmuuton edistämiseksi kasvaa nykyistä suuremmaksi. Muutoksen yhteydessä suurin osa TE-palveluiden kansainvälisen rekrytointin asiantuntijoista siirtyy kaupungin palvelukseen ja kansainvälisestä rekrytoinnista sekä työnvälityksestä tulee osa kuntien järjestämisvastuulla olevia palveluita.

Muunkieliset työllistyvät usein osaamistaan tai koulutustaan vastaamattomiin töihin, jolloin osa heidän osaamisestaan jää hyödyntämättä. On tärkeää, että muunkieliset eivät koe olevansa ylikoulutettuja työhönsä. Nuoret tarvitsevat hyviä esimerkkejä, joita seurata. Kielitaidon puutteellisuus on suurin syy muunkielisten työllistymiseen osaamistaan alemman tason töihin. Työn saanti edistää kotoutumista, mutta kotimaisten kielten taitoa tulisi voida vahvistaa niin työn ohessa kuin työajalla.

Kaupungin tavoitteena on edistää muunkielisten työllistymistä. Julkinen sektori työllistää edelleen huomattavasti vähemmän muunkielisiä kuin yksityinen sektori. Turun kaupungin muunkielisten työntekijöiden suhteellinen osuus ei vastaa muunkielisten osuutta koko kaupungin väestöstä. Muunkieliset voivat toimia työyhteisössään tärkeinä kulttuuritulkkineina ja auttaa parantamaan muunkielisten palveluita.

➔ toimenpiteet: 14–20

Elinympäristö

Turussa muunkieliset keskittyvät kaupungin osiin, joista heidän on helppo löytää asunto kohtuuhinnalla ja joista he löytävät saman kielisiä ja -henkisiä asukkaita. Asuinalueiden eriytymisellä (segregaatio) tarkoitetaan asuinalueiden sosiaalista ja etnistä eriytymistä. Segregaatiosta voi olla positiivisia seurauksia (etnisten keskittymien sosiaaliset hyödyt), mutta sillä voi olla myös kielteisiä seurauksia. Alla olevassa taulukossa on kuvattuna muunkielisten asukkaiden prosentuaalinen osuus Turun eri kaupunginosissa:

Muunkielisten osuus Turun eri alueilla 31.12.2021 ja 31.12.2022 (muutos)	
Hirvensalo-Kakskerta	6 %
Keskusta	5,9 %
Länsikeskus	6,5 % -> 6,4 %
Maaria-Paattinen	8,7 % -> 9,9 %
Nummi-Halinen (jos otetaan pelkkä Halinen 33,7 % -> 35,8 %)	17,6 % > -20,8 %
Pansio-Jyrkkälä	27,2 % -> 38,1 %
Runosmäki-Raunistula	13,9 % -> 14,6 %
Skanssi-Uittamo	8,7 % -> 8,45 %
Pääskylvuori-Huhkola	12,3 % -> 11,65 %
Asuin-Lauste	45,4 % -> 47,3 %
Vaala	29,8 % -> 33 %
Varissuo	53,4 % -> 54,8 %
Turku yhteensä	12,9 % -> 13,9 %

Muunkielisten hyvinvointikyselyn vastaajista Turun tunkiin kodikseen huomattavan suuri osa

vastaajista (77,6 %). Vielä suurempi osa tunsi viihtyvänsä nykyisessä asuinympäristössään (85,1 %). Palveluiden riittävyyteen omassa lähiympäristössä oltiin hieman vähemmän tyytyväisiä (72,8 %). GoForen suorittamien analyysien perusteella on havaittavissa, että mitä kauemmin henkilö on Turussa asunut, sitä suuremmalla todennäköisyydellä hän tuntee Turun kotikaupungikseen. THL:n FinMonik-tutkimuksen (2018–2019) perusteella 72 % vastanneista oli asuinalueensa tyytyväisiä. FinSoten tilastojen (THL 2018) mukaan Varissuon ja Lausteen asukkaista 85 % ja Pansio-Jyrkkälän asukkaista 80,9 % oli tyytyväisiä asuinalueeseensa.

Turku on kasvukeskus ja sen vuoksi vapaiden asuntojen löytäminen on vaikeaa niin kiintiöpakolaisille, tilapäistä suojelua saaneille ukrainalaisille sekä jossakin tapauksissa myös työperäisille maahanmuuttajille. Tämän ongelman ratkaisemiseksi tarvitaan uusia toimintamalleja.

Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kärkihankkeessa tehdään työtä Turun lähiöiden viihtyisyyden ja turvallisuuden lisäämiseksi *Uudistuvien lähiöiden Turku* työryhmässä. Kaikki tehdään yhdessä asukkaiden kanssa. Työssä hyödynnetään ajantasaista dataa sekä tutkimustietoa ja vahvistetaan yhteistyötä kaupunkitutkimusohjelman kanssa. Monet suunnittelu- ja rakennusalan yritykset ovat ilmaisseet kiinnostuksensa kumppanuuksiin kärkihankkeen kanssa.

➔ toimenpiteet: 21–24

Sosiaalinen hyvinvointi ja sosiaaliset suhteet

Sosiaaliset suhteet ovat tärkeä osa ihmisen elämää. Niillä on vaikutusta jokaisen ihmisen terveyteen, kuten myös siihen, millä tavalla ihminen liittyy osaksi yhteiskuntaa. Sosiaalinen tuki voidaan ymmärtää sosiaalisista suhteista saatavaksi voimavaraksi. Luottamukselliset suhteet ovat tärkeitä. Sosiaaliset suhteet liittyvät vahvasti subjektiivisen hyvinvoinnin kokemiseen. Omien tunteiden sanoittaminen ja henkilökohtaisten tunteiden jakaminen luo pohjaa yhteisöön kuulumisen tunteelle. Kotoutumisen yhtenä mittarina voidaan pitää sitä, ovatko muunkielinen onnistuneet saamaan suomen- tai ruotsinkielisiä ystäviä.

Turun muunkielisten hyvinvointikyselyssä lähes puolella vastaajista oli vähintään kaksi läheistä ystävää, noin kolmasosalla yksi ja viidesosalla ei yhtään läheistä ystävää. FinMonik-tutkimukseen vastanneista 92 %:lla oli ainakin yksi läheinen ystävä. Koska 20 %:lla vastaajista ei ollut yhtään läheistä ystävää, on syytä kysyä, ovatko sosiaaliset voimavarat Turun muunkielisten osalta kaikin osin parhaalla mahdollisella tasolla. Muunkielisille suunnatussa kyselyssä selvisi, että 58,5 %:lla oli kantasuomalaisia ystäviä. Kantasuomalaisia ystävyysuhteita oli syntynyt tasaisesti työn (28,2 %), opiskelun (33,6 %) ja vapaa-ajan toiminnan (29,7 %) kautta. Kuitenkin huomattavalla osalla kyselyyn osallistuneista (41,5 %) ei ollut kantasuomalaista ystävää.

Jos muunkielisten yhteydet muiden ihmisryhmien kanssa jäävät vaatimattomiksi on vaarana, että muunkieliset kokevat ulkopuolisuuden tunnetta. Kahdensuuntaista kotoutumista edistävät parhaiten erilaiset arkipäiväiset kohtaamiset. Kaupunki tarjoaa mahdollisuuksia muunkielisten ja suomalaisten kohtaamisille vapaa-ajan, kulttuurin ja liikunnan palveluiden

kautta. Monikielistä ja monikanavaista tiedotusta lisäämällä sekä muunkielisen väestön omia toiveita kartoittamalla lisätään palveluiden saavutettavuutta.

Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kärkihankkeessa, Hyvän mielen Turku työryhmässä kehitetään Asuinalueiden olohuone -konseptia, jossa kaupungin yhdeksälle suuralueelle luodaan asukkaille matalan kynnyksen olohuoneiden verkosto käyttäen hyväksi jo olemassa olevia kohtaamispaikkoja tai luomalla uusia niille alueille, joilla sellaisia ei ole. Työ on jatkumoa valtakunnalliselle vuosina 2020–2022 toteutetulle Suomen suurten kaupunkien lähiöohjelmalle ja sieltä nousseille kehittämistarpeille. Olohuonemallissa huomioidaan kotoutujien ja muunkielisten palvelutarpeet.

➔ toimenpiteet: 25–27

Turvallisuus

Turvallisuuden kokeminen päivittäisessä elämässä on merkittävä tekijä terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Turvattomuuden kokemukset voivat heikentää koettua terveyttä, luottamusta ja yhteiskuntaan kuulumisen kokemusta sekä kaventaa yksilön liikkumatilaa, heikentää sosiaalista vuorovaikutusta ja fyysistä aktiivisuutta. Turvallisuuden tunnetta heikentävät myös syrjinnän kokemukset ja arjen väkivaltilanteet. Syrjintäkokemukset voivat olla hyvin voimakkaita ja yksilölle haitallisia silloinkin, kun ne eivät täytä lain määritelmää syrjinnästä tai rasismista. Etniseen alkuperään perustuva syrjintä on arvioitu yleisimmäksi syrjintäperusteeksi sekä Suomessa että laajemmin Euroopan unionin alueella.

Turun muunkielisten hyvinvointikyselyssä asuinympäristönsä koki turvalliseksi 87 % vastaajista. Syrjinnän tai rasismin kokemuksia oli 41 % vastaajista. Syrjintää tai rasismia pelkäsi kokevansa 46 % vastaajista. Liikkumistaan joutui syrjinnän tai rasismin pelossa varomaan yli neljännes vastaajista (27,3 %). Viidennes vastaajista koki syrjinnän tai rasismin vaikuttaneen terveyteensä. Ainoastaan 6 % oli saanut apua kokemaansa syrjintään tai rasismiin.

Arjen väkivaltakokemuksista läheisväkivaltilanteet jäivät usein raportoimatta. Perheväkivalta on monissa kulttuureissa tabu. Paikallisia kieliä huonommin osaavat ja suomalaisen yhteiskunnan ulkopuolelle jääneet perheet eivät aina tunne läheisväkivallan kriteeristöä tai tukijärjestelmiä. Tämän vuoksi tietoa suomalaisen yhteiskunnan tasa-arvosta, nollatoleranssista perheväkivaltaan sekä tukiverkostoista väkivallan uhreille ja potentiaalisille uhreille on tuotettava useilla eri kielillä.

➔ toimenpiteet: 28–30

Ääni yhteiskunnassa

Sosiaalista aktiivisuutta ja osallistumista yhteiskunnan toimintaan kutsutaan sosiaalisiksi pääomaksi. Tällä tarkoitetaan yleensä ihmisten välisiä sosiaalisia verkostoja, joilla on yhteiset normit ja arvot, keskinen luottamus ja vastavuoroisuus sekä yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet verkostojen toimintaan.

Turun kaupunki kehittää palveluitaan asiakaslähtöisesti ja järjestää erilaisia tilaisuuksia asukkaiden kuulemiseksi myös muunkieliset asukkaat huomioiden. Turun kaupungin

osallisuuden mallissa tarjotaan useita erilaisia vaikuttamismahdollisuuksia kuntalaisille. Muunkielisille palveluita tarjoavien yhdistyksien ja seurojen kanssa tehdään yhteistyötä. Turun monikulttuurisuusneuvosto on yksi Turun vaikuttajaryhmistä. Eri kanavista kerätyn asukastiedon perusteella kehitetään palveluita yhä paremmin saavutettaviksi.

Politiikkaan osallistuminen on yksi yhteiskunnallisen osallistumisen muoto, ja sen yleisin ilmenemistapa on äänestäminen. Turun muunkielisten äänestysprosentti on koko maan virallista äänestysprosenttia selvästi matalampi. Turun muunkielisten hyvinvointikyselyyn vastanneista kolmannes oli äänestänyt edellisissä kunnallisvaaleissa ja kaksi kolmesta ei ollut äänestänyt. Suomen politiikkaa ja ajankohtaisia asioita seurasi medioista päivittäin 39 %, viikoittain 29 % ja lähes neljännes ei seurannut ajankohtaisia asioita ollenkaan. Päivittäin oman lähtömaansa asioita seurasi 50 %, viikoittain 25 % ja harvemmin kuin kuukausittain tai ei koskaan 17 % vastaajista. Muita äänestyskäyttämiseen vaikuttavia tekijöitä ovat aikaisempien tutkimusten nojalla sukupuoli (naiset äänestävät harvemmin kuin miehet) sekä sosioekonominen asema (paremmin toimeentulevat äänestävät innokkaimmin).

Ääni yhteiskunnassa -osioon ovat yhdistettyinä ympäristöasiat ja niihin liittyvät toimenpiteet muunkielisen väestön kotoutumisen edistämiseksi. Ympäristön tilaan voivat kaikki vaikuttaa ja vaikuttaminen edellyttää kaikkien kuulemista sekä monikielistä viestintää ympäristöön ja ympäristön suojeluun liittyvistä asioista.

➔ toimenpiteet: 31–34

5. Kotoutumisen edistäminen Turun kaupungin toiminnassa

Kunnan tulee varmistaa, että sen henkilökunnalla on riittävä osaaminen sekä riittävät resurssit muunkielisen väestön palvelutarpeisiin vastaamiseksi. Suurin osa muunkielisten palveluista järjestetään kunnan peruspalveluissa, jossa otetaan kaupungin väestön moninaisuus palvelutuotannossa. Vasta maahan muuttaneet tai kieltä juuri opiskelemaan alkaneet tarvitsevat kohdennetusti ohjausta ja neuvontaa sekä monikielistä palvelua.

Kaupunkiin muuttaneen henkilön kotoutumisen kannalta on tärkeää tarjota tietoa Suomessa elämisestä (ohjaus- ja neuvontapalvelut), suomen kielen ja yleissivistävän tiedon opetusta (opetus- ja varhaiskasvatuspalvelut), ammatillista koulutusta (opetuspalvelut), ohjausta työpaikan saamiseksi (työllisyyspalvelut), apua asunnon löytämiseksi (asumispalvelut), ja edistää hyvinvointia (hyvinvointipalvelut). Lisäksi on tärkeää kehittää hyviä väestösuhteita ja yhdenvertaisuutta sekä syrjinnän vastaista toimintaa. Monipuoliset vapaa-ajan palvelut sekä harrastustoimintaa tukevat kotoutumista. Ystävien sekä mielekkään tekemisen ja elämysten löytäminen helpottuu usein erilaisten harrastusten tai yhdistystoiminnan avulla.

Konsernihallinnon maahanmuuttajapalvelut – International House Turku

Vuodesta 2021 alkaen Turun kaupungissa keskitettiin maahanmuuttajapalvelut konsernihallinnon alle yhdeksi kokonaisuudeksi, josta tuli hallinnollinen yksikkö 1.1.2023. Maahanmuuttajapalvelut yksikkö tukee koko kaupunkia kotoutumista sekä hyviä väestösuhteita edistävässä työssä. Yksikkö tarjoaa asiakkaille monikielistä ohjausta ja neuvontaa, huolehtii kotoutumis- ja asettautumissuunnitelmien

laadinnasta ja toimeenpanosta, järjestää työvoiman ulkopuolella oleville kotivanhemmille kotoutumiskoulutusta, vastaa kiintiöpakolaisten kuntaan sijoittamisesta ja alkuvaiheen ohjauksesta, tarjoaa koulutus- ja työperusteisesti maahan muuttaneille asettautumispalveluita ja yrityksille tukea kansainväliseen rekrytointiin sekä kehittää kotoutumisen edistämiseen liittyvää viestintää ja verkostoyhteistyötä.

Maahanmuuttajapalveluiden tuottamien ohjaus- ja neuvontapalveluiden brändinimeksi valittiin **International House Turku**. Kokonaisuuteen kuuluvat maahanmuuttajapalveluiden strateginen johtaminen; koulutus- ja työperusteisesti maahan muuttaneiden asettautumista tukeva *Talent*-hanke; muunkielisten työllistymistä ja koulutuksen aloittamista tukeva *Osaamiskeskus*-hanke; maahanmuuttajien neuvonta- ja ohjauspalvelut (aiemmin Infotori) sekä sitä tukenut *Ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittäminen Varsinais-Suomessa* -hanke; työllisyyden kuntakokeilun kotoutumispalvelut; sekä 1.1.2023 alkaen työvoimaan kuulumattomien kotoutumisen edistäminen ja kiintiöpakolaisten vastaanotto.

Kaikilla International House Turun toimintaan liittyvillä hankkeilla ja projekteilla on yhteinen **International House Turun ohjausryhmä**, jossa on laajasti mukana eri toimijoita julkiselta sektorilta, kolmannelta sektorilta ja yrityksistä. Ohjausryhmä on jakautunut kahteen eri jaostoon – yritysjaostoon ja koulutusjaostoon. Ohjausryhmän yritysjaostoa vetää yrityskoordinaattori. Koulutusjaostossa ovat mukana kaikki Turussa suomen kielen opetusta tarjoavat oppilaitokset kotoutumiskoulutuksista korkeakoulutukseen ja vapaan sivistystyön oppilaitoksiin. International House Turun ohjausryhmän alle ollaan perustamassa lisäksi kolmatta jaostoa kotoutumista tukeville yhdistyksille.

Maahanmuuttajapalveluiden asiakkaille suunnatut ohjaus- ja neuvontapalvelut toimivat Kauppatorin *Monitorin* sekä Skanssin palvelupisteen yhteydessä **International House Turku** -brändin alla. Monikulttuurinen varhaiskasvatus, koulu ja koti yhdistys (Mvkk) tuottaa kaupungin kilpailuttamana palvelutarjoajana Turun omia palveluja täydentävää ohjaus- ja neuvontapalvelua. International House Turun Kauppatorin Monitorin tiloissa tehdään lisäksi työvoiman ulkopuolella oleville asiakkaille alkukartoituksia sekä kotoutumissuunnitelmia.

Kotoutumisen suunnittelu sekä asiakasohjaus vaativat asiakkaan palvelutarpeen mukaan kunnan, työllisyyden kuntakokeilun, ohjaus- ja neuvontapalveluiden sekä hyvinvointialueen (*VARHA*) saumatonta yhteistyötä. Kuntaan tulon jälkeisessä, perhekohtaisessa suunnittelussa ovat mukana myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toimijat sekä laaja joukko kotoutumista tukevia palveluja tarjoavia yhteistyötahoja.

International House Turku toimii monikanavaisesti. Asiakasohjausta saa henkilökohtaisesti, puhelimitse, sähköpostilla sekä verkkosivujen www.ihturku.fi kautta. Sivuja kehitetään yhä vuorovaikutteisempaan suuntaan tukemaan Turkuun asettautumista ja kotoutumista sekä jakamaan tietoa maahanmuuttajille ja muunkieliselle väestölle. International House Turun palveluvalikkoon kuuluvat monikielisen ohjaus- ja neuvontapalvelun lisäksi sosiaaliohjaus, lakineuvonta, matalan kynnyksen yritysneuvonta, Turun kuntakokeilun työvoimaan kuuluvien

työnhakijoiden kotoutumissuunnitelmat, työssä olevien asettautumissuunnitelmat sekä ammatillisen koulutuksen ja ammattikorkeakoulun opinto-ohjauspalvelut ja korkeakoulujen SIMHE-palvelut. Maahanmuuttajapalvelut pitää yllä Turun kaupungin tietoja *Finnish Courses* -sivustolla ([Etsi suomen kielen kursseja | Finnishcourses](#)). Sivustolle on koottuna kaikki Turussa tarjottavat suomen kielen koulutukset.

YHTEENVETO:

112 495	käyntiasiakkaat (Monitorit - vuoronumerojärjestelmä)
5 827	anonymipalvelu henkilökohtaisesti tai muut palvelukanavat (Monitorit + Alpo tilasto)
13 014	Kuntakokeilun Koton uraohjaajien yhteydenotot asiakkaisiin Turun kunnan osalta (käyntiasiakkaat, online palvelu, puhelin ja sähköpostipalvelut).
582	tapahtumien osallistujat
23 485	kävijää ihturku.fi sivulla

Linnankatu 31:ssä toimii Turun kaupungin **kotoutumisen osaamiskeskus**, jossa tarjotaan muunkielisille työllistymistä tai opintojen aloittamista tukevia osaamiskartoituksia ja suomen kielen koulutusta. Keskuksen tiloissa järjestetään päivisin kotivanhempien kotoutumista edistävää koulutusta sekä 0–3-vuotiaiden lasten hoitoa koulutuksen ajan. Kevään 2023 aikana koulutuksessa opiskelee 30 kotiäitiä. Lisäksi Turussa on projekti, jolla yritetään tavoittaa muunkielisiä kotiäitejä menemällä heidän luoksensa ja ohjaamalla heitä kotoutumista edistäviin palveluihin. Projekti on tavoittanut 112 kotiäitiä 1.9.2022-20.4.2023. Iltaisin osaamiskeskuksen tiloissa toimii **Ukraina-keskus**, jossa Turun työväenopiston järjestämän suomen kielen koulutuksen lisäksi toimintaa järjestävät Suomen Ukrainalaiset ry yhdessä muiden kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Kaikki muunkieliset turkulaiset ovat Turun työllisyyspalveluiden kuntakokeilun asiakkaita, eli työllisyyden kuntakokeilu tuottaa heille työllisyyttä edistävät palvelut. Kuntakokeilun asiakkaiden kotoutumisen suunnittelu on osa International House Turun palveluvalikoimaa. Kotoutumisajan ylittäneiden muunkielisten työllisyyspalveluista vastaa Yliopistonkadulla toimiva **Työpiste**. International House Turun monikieliset neuvojat päivystävät Työpisteellä.

Talent Turku-hankkeen, [Talent Turku 2022 - 2023 | Turku Business Region](#), toiminnan tavoitteena on koulutus- ja työperusteisesti Turkuun muuttaneiden asettautumisen tukeminen, muunkielisten työllisyyden edistäminen ja yritysten kansainvälisen rekrytoinnin tukeminen. Hankkeen kautta osallistutaan kv-rekrytointitapahtumiin, järjestetään työperusteisesti maahan muuttaneiden puolisoille tukea kotoutumiseen, järjestetään Welcome to Turku tapahtumia, tehdään korkeakoulu yhteistyötä sekä tiivistä yhteistyötä elinvoimapalveluiden kanssa. Turun seudun elinkeino-yhtiöllä, **Turku Science Parkilla**, on iso rooli muunkielisten työllisyyden edistämässä ja se on mukana Talent -hankkeessa. Turku Science Parkin tehtävänä on kansainvälisten osaajien houkuttelu ja yritysten tukeminen rekrytoinnissa. [One-Stop Shop for All International Talents - Career in Southwest Finland](#) sivusto palvelee alueelle muuttavia tai muuttaneita kansainvälisiä osaajia englannin kielellä.

Oppilaitosten kanssa tehtävä yhteistyö on tärkeää. Korkeakoulujen ylläpitämä SIMHE-toiminta on kaupungin keskeinen yhteistyökumppani. Se tukee sekä korkeakouluopintojen aloittamista että auttaa korkeakoulututkintojen tunnistamisessa ja tunnustamisessa

asiakkaita. SIMHE-palvelu on osana International House Turun palveluvalikkoa. Turun Aikuiskoulutuskeskus tekee aktiivista hankeyhteistyötä alueen yritysten ja julkisyhteisöjen kanssa. Oppilaitos on mukana International House Turun alaisuudessa toimivassa osaamiskeskus (OSKE)-hankkeessa, jossa tuetaan alueen maahanmuuttajien kouluttautumista ja työllistymistä.

Maahanmuuttajapalvelut yksikkö koordinoi 2023 keväästä alkaen kahta kansainvälistä projektia: *Building an Inclusive Integration Approach in Finland* ja *VINCE* (Interreg). EU neuvoston alaisuudessa toimivassa *Building an Inclusive Integration Approach in Finland* projektissa tehdään työtä viiden Suomen kunnan (Turku, Vantaa, Vaasa, Hämeenlinna, Tampere) sekä Oikeusministeriön ja Työ- ja elinkeino ministeriön kanssa kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi Suomessa. Hankkeessa kerätään tietoa *ICC Index* -työkalun avulla. Kerätyn tiedon pohjalta voidaan seurata palveluiden kehittymisen suuntaa tulevien vuosien varrella sekä jalkauttaa hyviä käytäntöjä muualle Suomeen. *VINCE*-hanketta hallinnoi Turun AMK. Hankkeessa kehitetään virtuaalista kotoutumispalveluiden alustaa sekä mobiilisovellusta kotoutumisen tukemiseksi.

Monikulttuurinen varhaiskasvatus

Turussa monikulttuurinen varhaiskasvatus toteutuu lapsen lähipäiväkodissa, integroituneena muuhun toimintaan. Kaikissa yksiköissä toteutetaan kielitietoista varhaiskasvatusta kaikenikäisille lapsille. Lisäksi erikseen on 4-vuotiaille tehostettua kielenopetusta eli ns. *Paula-kerho*, jota pitävät ryhmien varhaiskasvatuksen opettajat viikoittain. Lisäresurssina on 16 kieli- ja kulttuuritietoisien varhaiskasvatuksen opettajaa eri puolilla kaupunkia ja 6 valmistavan opetuksen resurssiopettajaa. *Kieku*-opettajat ovat omissa taloissaan tukemassa 1–5-vuotiaiden kasvatusta ja opetusta ja antamassa suomi toisena kielenä opetusta. Valmistavan opetuksen opettajat kiertävät antamassa lisäresurssia valmistavan opetuksen esiopetuksen oppilaille sekä toimivat konsultteina näiden ryhmien henkilöstölle. Kaikkiaan Turussa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen piirissä olevista lapsista on muunkielisiä noin 24 %.

Monikulttuurinen perusopetus

Turun peruskouluissa maahanmuuttajille tarjotaan erityispalveluina Suomi toisena kielenä -opetusta (S2), valmistavaa opetusta, oman äidinkielen opetusta sekä tukitoimina omakielistä ja tuettua opetusta. Lisäksi on tarjolla omakielisen koulunkäynnin ohjaajien tukea.

Keväällä 2023 Turussa on noin 340 valmistavan opetuksen oppilasta 34 eri maasta (ukrainalaisia heistä on noin 170). Opetusryhmiä on 29, mikä on ennätyskellisen suuri määrä ja aiheuttaa jo tilahaasteita. Jos oppilaan äidinkieli on muu kuin suomi tai ruotsi tai hänellä on muutoin monikielinen tausta, valitaan hänelle suomi toisena kielenä ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus oppimäärä. Tätä opetusta annetaan kaikissa Turun peruskouluissa yhteensä lähes 2000 oppilaille.

Omaa äidinkielen opetusta annetaan lukuvuonna 2022–2023 (2 vuosiviikkotuntia) Turun peruskouluissa 29 kielessä ja opetukseen osallistuu yli 1000 oppilasta. Omakielisellä

opetuksella tuetaan oppimista 16 eri kielellä ja lisäksi on yhdeksän omakielistä koulunkäynninohjaajaa. Lisäksi pääasiassa yläkouluikäisille annetaan tuettua opetusta suomeksi pienryhmissä. Kaikkien koulujen käytössä on konsultoiva erityisopettaja. Kolmessa yläkoulussa kokeillaan alueellista SILTA-tukimallia. ALUSTA-hankkeen avulla (2022–2024) tuetaan monikielisten oppilaiden perustaitojen oppimista ja sujuvoitetaan koulupolkuja.

Ulkomaalaisia työntekijöitä ja perheellisiä kansainvälisiä opiskelijoita Turussa palvelee kansainvälinen koulu, jossa opetuskielenä on englanti.

Muunkieliset Turun lukioissa

Turun suomenkielisessä lukiokoulutuksessa on todella vähän muunkielisiä opiskelijoita. Virallinen prosenttiosuus on noin 7 %, mutta luvussa on mukana Turun normaalikoulun (eli yliopiston ylläpitämän) lukion muunkieliset opiskelijat. Kaupungin lukioissa osuus on vieläkin pienempi. Turun lukioihin pääseminen edellyttää korkeaa keskiarvoa ja hyvää suomen kielen osaamista, jotta nuori kykenee suorittamaan suomenkielisen lukiokoulutuksen hyväksytysti. Turun lukioiden korkean keskiarvovaatimuksen takia turkulaisia hakeutuu naapurikuntien lukioihin. Naapurikuntiin hakeutuu enemmän muunkielisiä Turusta kuin mitä pääsee opiskelemaan Turun lukioihin.

Turun iltalukiossa voi opiskella lukio-oppimäärän ja ainekohtaisen opiskelun lisäksi tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta (*Tuva*). Marraskuussa 2022 Turun iltalukiossa opiskeli muunkielisiä opiskelijoita 289, joista 110 opiskelijan tavoitteena oli ylioppilastutkinto. Tuva-koulutuksessa muunkielisiä opiskelijoita oli kahdeksan.

Turun iltalukiossa järjestetään iltaisin *Finnish for Foreigners* -opintoja oleskeluluvan saaneille muunkielisille opiskelijoille. Opintojaksoja on tarjolla kaikkiaan kymmenen. Näiden opintojen suorittaminen on maksullista. Finnish for Foreigners -opintojaksoilla opiskelijoita oli vuoden 2022 lopulla 42.

Muunkieliset Turun ammatti-instituutissa

Muunkielisiä opiskelijoita on huomattavasti enemmän ammatillisissa oppilaitoksissa kuin lukioissa. Turun ammatti-instituutissa opiskelee noin 2600 muunkielistä opiskelijaa, mikä on

noin neljännes kaikista opiskelijoista.

Turun ammatti-instituutissa järjestetään maahanmuuttajille aikuisten perusopetusta (*Aipe*), joka on tarkoitettu yli 17-vuotiaille, heikon yleissivistävän koulutuksen saaneille henkilöille. Opiskelijat ohjautuvat koulutukseen TE-palveluiden tai Työllisyyden kuntakokeilun kautta, perusopetuksesta, perusopetuksen valmistavasta opetuksesta, muista kielikoulutusta tai yleissivistävää koulutusta tarjoavista oppilaitoksista. Opiskelijoita on n. 140 vuodessa. Koulutus voi alkaa luku- ja kirjoitustaidon opetuksella tai suoraan suomen kielen alkuvaiheen kursseilla, jonka jälkeen alle 30-vuotiaille opiskelijoilla on mahdollisuus jatkaa suomen kielen päättövaiheeseen. Aipesta jatketaan tavallisimmin tutkintoon valmentavaan koulutukseen, mutta työllistyminenkin on mahdollista. Oppimisvaikeuksiin annetaan yksilöllistä tukea. Lukuvuonna 2022–23 on oppilaitoksessa kokeillaan *Navi-ryhmä-toimintamallia*. Toiminnan tarkoituksena on löytää jokaiselle oma paras tapa edetä opinnoissa ja ehkäistä opintojen keskeytymisiä. Arabian ja venäjän kielellä saa omakielisen ohjaajan tukea opintoihin. Ohjaajat (5) toimivat Aipen ja Tuvan opettajien tukena.

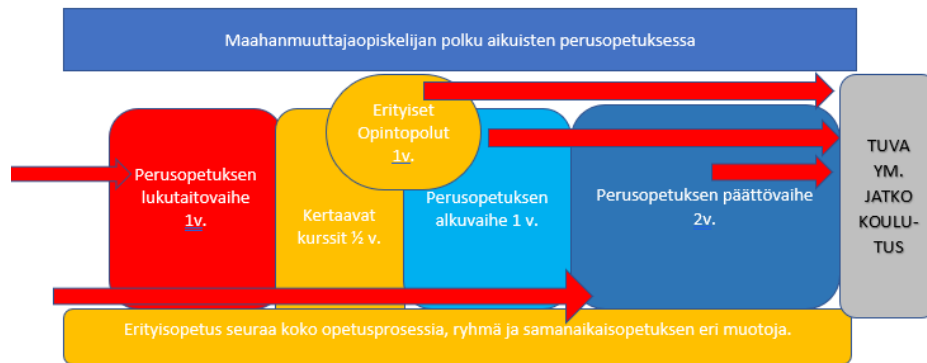
Ammatti-instituutin tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (Tuva) on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat lisää suomen kielen- ja muita taitoja, joita tarvitaan ammatillisessa koulutuksessa ja työelämässä. Koulutuksessa tutustutaan erilaisiin ammatteihin ja koulutuksiin, sekä suomalaisen työelämän pelisääntöihin. Tuva-koulutus kestää korkeintaan vuoden ja sen voi suorittaa vain kerran. Opiskelijoita yhteensä n. 150–160.

Nuori muunkielinen henkilö (n. 30–35 opiskelijaa) ohjautuu Tuvaan tavallisimmin peruskoulun tai aikuisten perusopetuksen jälkeen, jos toisen asteen koulutuspaikka on jäänyt saamatta tai se on keskeytynyt väärän koulutusvalinnan tai puutteellisen kielitaidon takia. Tuvassa on mahdollista korottaa peruskoulun arvosanoja ja suorittaa lukiokursseja sekä ammatillisen tutkinnon osia. Lukuvuonna 2022–23 nuorten ryhmiä on kaksi, joista toinen koostuu pääosin ukrainalaisista oppivelvollisuusikäisistä pakolaisista.

Vanhemmat muunkieliset (n. 120 opiskelijaa/v.) ohjautuvat Tuvaan jatkuvan haun kautta monia eri polkuja, tavallisimmin kotoutumiskoulutuksen tai aikuisten perusopetuksen alkuvaiheen jälkeen. Monet siirtyvät ammatillisiin perustutkintokoulutuksiin heti kielitaidon kartuttua riittävästi ja sopivan koulutuksen alkaessa. Turku on saanut järjestämisluvan myös kahteen englanninkieliseen perustutkintoon. Tuvasta on mahdollista siirtyä kielitaidon ja uusien työelämäkontaktien avulla suoraan työhön.

Varsinais-Suomen ammatillisista oppilaitoksista vuosina 2013–2020 valmistuneista muunkielisistä opiskelijoista useampi kuin neljä viidestä (83 %) oli kolme vuotta valmistumisensa jälkeen jäänyt Varsinais-Suomeen, joka kymmenes (10,1 %) Uudellemaalle ja 3 % ulkomaille. Muiden maakuntien osuus on marginaalinen.

Maahanmuuttajaopiskelijan polku aikuisten perusopetuksessa

Muunkieliset Turun Aikuiskoulutuskeskuksessa

Turun Aikuiskoulutuskeskuksessa (AKK) voi opiskella ammatillisen perustutkinnon, ammattitutkinnon tai erikoisammattitutkinnon. Oppilaitoksessa on useita muunkielisille opiskelijoille suunnattuja perustutkintoryhmiä. Osa muunkielisiä opiskelee samoissa ryhmissä suomenkielisten opiskelijoiden kanssa. Muunkielisiä opiskelijoita on eniten rakennusalan, talotekniikan, autoalan, sosiaali- ja terveysalan, matkailualan, puhtaus- ja kiinteistöpalvelualan, puhtausalan, kaupan alan sekä kone- ja tuotantotekniikan alan koulutuksissa.

Ennen ammatillista koulutusta muunkieliset opiskelijat voivat osallistua tutkintoon valmistavaan *TUVA*-koulutukseen. *TUVA*-koulutus valmistaa opiskelijoita ammatilliseen- sekä lukiokoulutukseen. AKK järjestää myös Suomen kieltä rakennusalalle-koulutusta sekä kotoutumiskoulutuksen 4. moduulikoulutusta. Lokakuussa 2022 Turun AKK:n muunkielisten opiskelijoiden osuus kaikista oppilaitoksen opiskelijoista oli 19 % – heistä tutkintokoulutuksissa 218 henkilöä, *TUVA*-koulutuksessa 80 sekä muissa kuin tutkintoon valmistavissa koulutuksissa 107 henkilöä. Ukrainalaisten opiskelijoiden määrä kasvoi paljon - heitä oli yhteensä 63.

Turun AKK tarjoaa muunkielisille opiskelijoille henkilökohtaista ohjausta ja tukea opintojen kaikissa vaiheissa sekä ammatillisen koulutuksen ohjaajien, omakielisten ohjaajien, että erityisopettajien avulla. Opiskelijat saavat ammattiin liittyvää suomen kielen opetusta ammatillisen opetuksen rinnalla. Digiopettajat perehdyttävät muunkielisiä opiskelijoita käyttämään verkko-oppimisalustoja. Oppilaitoksen työpajoissa tarjotaan henkilökohtaista apua mm. YTO-opintoihin ja työnhakuun.

Maahanmuuttajat Turun ammattikorkeakoulussa

Turun ammattikorkeakoulussa (AMK) opiskelee vuosittain n. 700–800 kansainvälistä opiskelijaa. Heistä puolet on ulkomaalaisia tutkinto-opiskelijoita ja neljäsosa vaihto-opiskelijoita. Myös suomenkielisissä tutkintokoulutuksissa opiskelee yhä enemmän muunkielisiä opiskelijoita ja heille järjestetään lisäksi korkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta. Korkeakouluopintoihin valmentavaa koulutusta on tarjolla sosiaali- ja terveysalalle sekä liiketalouden ja tekniikan aloille. Valmentava koulutus on tarkoitettu niille

muunkielisille, joiden tavoitteena on hakeutua suomenkielisiin korkeakouluopintoihin. Koulutuksessa painottuvat alakohtainen suomen kielen taito sekä yleiset korkeakouluvalmiudet (esim. digitaidot, matematiikka ja englannin kieli). Valintakriteerinä ovat korkeakoulukelpoisuus ja vähintään B1-tason suomen kielen taito. Valmentavassa koulutuksessa opiskelee vuosittain n. 40 opiskelijaa.

Muunkieliset voivat hakeutua yhden lukuvuoden kestäviin, avoimen AMK:n korkeakouludiplomi- ja osaajakoulutuksiin. Koulutukset sisältävät yhteisiä opintoja sekä opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisista tutkintokoulutusten opintojaksoja. Korkeakouluopintoja ulkomailla suorittaneet henkilöt voivat täydentää näiden opintokokonaisuuksien avulla omaa osaamistaan sekä työllistyä helpommin koulutustaan vastaavaan työhön.

Turun AMK tarjoaa opintoihin hakeutuville ja jo opintoja suorittaville muunkielisille ohjausta opiskeluun ja opintojen suunnitteluun **MOI**-palvelussa.

MOI-ohjauspalvelu	
Tukea opiskelusta kiinnostuneille	Tukea opiskelijoille
<ul style="list-style-type: none"> - Opiskeluvaihtoehdot, urasuunnittelu ja koulutuskokeilut - Aikaisempien opintojen tunnistaminen ja tunnustaminen - Opintojen haku- ja valintaprosessit - Opiskeluun liittyvät maksut ja tukimahdollisuudet - Kielitaitovaatimukset ja suomen kielen opinnot - Opiskelutaidot korkeakouluopinnoissa 	<ul style="list-style-type: none"> - Oppimistehtävien ja oppinäytetyön työstäminen, tenttiin valmistautuminen jne. - Suomen kielen opinnot - Opiskeluun liittyvät käytännön asiat (esim. opintojaksoille ilmoittautuminen, tiedonhaku ja tietojärjestelmien käyttö) - Lukuvuosimaksu-velvollisten stipendijärjestelmä

Muunkielisille järjestettävä opetus Turun työväenopistoissa

Suomen kieltä voi opiskella ns. omaehtoisesti työttömyysetuuden tukemana vapaan sivistystyön oppilaitoksissa (kansanopistot, työväen- ja kansalaisopistot sekä kesäyliopisto). Kaikki suomen kielen oppimismahdollisuudet löytyvät *Finnish Courses* -sivustolta <https://finnishcourses.fi/>

Turun suomenkielinen työväenopisto järjestää enimmäkseen yleissivistävää kansalaisopisto-opetusta. Lisäksi tarjolla on kotoutumista edistävää koulutusta ja toimintaa. Suomen kielen kurseja järjestetään kielitasoille A-C yli 70 kurssia vuodessa, niin päivä- kuin iltaopetuksena.

Turun suomenkielinen työväenopisto järjestää kotouttamiskoulutusta kotiäideille. Suomen kielen koulutusta järjestetään kolmessa ryhmässä, joista yksi on luku- ja kirjoitustaidottomille pakolaisäideille, yksi muille pakolaisäideille ja yksi muille äideille. Koulutus toteutetaan Linnankatu 31:ssä, kotoutumisen osaamiskeskuksen tiloissa.

Turun suomenkielisessä työväenopistossa järjestää koulutuksia 18–35-vuotiaille nuorille, joilla ei ole peruskoulutuskintoa. Koulutus on suunnattu muunkielisille nuorille, jotka tarvitsevat lisää suomen kielen opintoja saavuttaakseen sellaisen taitotason, että he kykenevät hakeutumaan toisen asteen koulutukseen, valmentaviin jatko-opintoihin tai suoraan työhön. Koulutuksessa opetellaan opiskelutaitoja, työelämä- ja yhteiskuntatietoa, sähköistä viestintää sekä perehtymistä toisen asteen koulutusjärjestelmään ja opiskelupaikan hakuun. Koulutuksen avulla vahvistetaan nuorten sosiaalisia valmiuksia, ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään kulttuurista integraatiota. Syksyllä 2023 Työväenopistossa aloitetaan uutena palveluna suomen kielen opetus kotoutumisajan ylittäneille henkilöille.

Åbo svenska arbetarinstitut (Arbis) tarjoaa ruotsinkielisille kotoutujille eri tasoisia ruotsin kielen kursseja pääosin iltaopetuksena.

Muut oppilaitokset

Muillakin oppilaitoksilla kuin Turun kaupungin oppilaitoksilla on keskeinen rooli kotoutumisessa. Ne järjestävät suomen kielen koulutuksia, jotka on kaikki koottu *Finnish Courses* -sivustolle. Oppilaitoksilla on muitakin kotoutumista tukevia koulutuksia ja ne tuottavat tukiresursseja kv-opiskelijoille. Yliopistoissa tästä työstä vastaavat omat yksikkönsä.

Palvelutarjonta vapaa-aikaan: liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut sekä lasten ja nuorten palvelut

Vapaa-ajan palveluita, ajanvietettä ja harrastusmahdollisuuksia tarjotaan liikuntapalveluissa, kulttuuripalveluissa sekä lasten ja nuorten palveluissa. Lasten ja nuorten palveluiden kohderyhmänä on lapsia, nuoria, nuoria aikuisia ja lapsiperheitä. Vapaa-ajan palveluita tarjotaan ja suunnataan lähtökohtaisesti kaikille asukkaille. Erikseen maahanmuuttajille suunnattuja palveluita kotoutumisen tueksi järjestetään ohjattuja *Suomi tutuksi* -opastuksina, joilla kotoutumiskoulutuksessa olevat turkulaiset voivat tutustua kaupungin vapaa-ajan palvelutarjontaan.

Turun museokeskus tarjoaa erilaisia selkokiekisiä sisältöjä, kuten opastuksia ja työpajoja, joissa tutustutaan suomalaiseen historiaan, taiteeseen, kulttuuriperintöön ja -ympäristöön. Samalla lisätään kulttuurienvälistä ymmärrystä ja yhdessä oppimista. Kulttuuria ja liikuntaa yhdistelevillä Aurajoen varren kulttuurikuntoureiteilla uusi kotikaupunki tulee tutuksi eri teemoja kautta. Reittiopastuksia on saatavilla myös selkokielellä.

Liikuntapalveluissa erilaiset kulttuurikäytännöt huomioidaan kulttuurisensitiivisen palvelutarjonnan avulla, esimerkiksi tarjoamalla uimaryhmiä naisille ja miehille siten, että myös uimavalvojat ovat samaa sukupuolta kuin uimavuoron kohderyhmä. Kuntosaliopastusta

järjestetään selkokielisenä. Näiden palveluiden lisäksi monikulttuurisuutta tuetaan tekemällä yhteistyötä erilaisten monikulttuuristen seurojen, yhdistysten ja järjestöjen kanssa.

Turun kaupungin kirjastoissa järjestetään kielen oppimista tukevaa toimintaa erilaisten kielikahviloiden ja lukupiirien muodossa sekä selkokielisiä opastettuja kirjastokierroksia kaiken ikäisille monikulttuurisille ryhmille. Kirjastoissa on myös lainattavissa laaja valikoima suomen kielen oppimateriaaleja ja sanakirjoja omatoimiseen kielen opiskeluun sekä monikielinen kokoelma, josta löytyy kirjallisuutta lähes 100 eri kielellä. Näiden palveluiden lisäksi kirjastoissa järjestetään yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa erilaisia kotoutumista tukevia ja kulttuurista ymmärrystä lisääviä monikulttuurisia tapahtumia, työpajoja, keskustelutilaisuuksia ja luentosarjoja.

Turun filharmoninen orkesteri tarjoaa matalan kynnyksen toimintaa, joka tukee kotoutumista. Orkesteri järjestää vuodessa kaksi varsinaista tapahtumaa maahanmuuttajille, kun helmikuussa heidät kutsutaan seuraamaan orkesterin kenraaliharjoitusta Turun tuomiokirkkoon ja joulukuussa itsenäisyyspäivän juhlakonserttien kenraaliharjoitusta Turun konserttitaloon. Näiden lisäksi orkesteri tarjoaa pienemmille ryhmille satunnaisia tapahtumia, kuten tutustumiskierroksia Turun konserttitaloon sekä kutsuja orkesterin muihin avoimiin kenraaliharjoituksiin.

Nuorisopalveluissa toiminta on suunnattu kaikille lapsille ja nuorille riippumatta taustasta ja huomioiden monikulttuurisista perheistä tulevien lasten ja nuorten erityistarpeita. Turvallisen tilan periaatteita noudatetaan kaikessa nuorisopalveluiden toiminnassa, joka perustuu yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen. Nuorisotyössä hyödynnetään menetelmiä, joiden avulla voidaan edistää yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kotoutumista, kulttuurien välistä vuorovaikutusta, eroavaisuuksien ymmärtämistä ja moninaisuuden kunnioittamista.

Kaupunkiympäristöpalvelut

Kaupunkiympäristöpalveluissa mahdollistetaan asumis- ja muita maankäyttöpalveluja. Ympäristöpalveluilla on tärkeä rooli asuinalueiden segregaaation vähentämisessä ja kaavoituksen ohjaamisessa. Kaupungin vuokra-asunnoista vastaavalla TVT-asunnoilla on maahanmuuttajille suunnattua asumisneuvontaa.

Joukkoliikenne

Joukkoliikenteellä on merkittävä rooli siinä, miten kunnan asukkaat liikkuvat koulutuksiin, työhön sekä vapaa-ajan toimintaan. Seudullisen joukkoliikenteen asiakaspalvelu toimii Kauppatorin Monitorissa. Monitorissa neuvotaan maahanmuuttajia joukkoliikenteen (*Föli*) käyttämisessä. Fölin Internet-sivut on käännetty englanniksi ja tietoa joukkoliikenteen palveluista on saatavilla eri kielillä. Joukkoliikenteellä on merkittävä rooli alueiden eriytymisen vähentämisessä, koska erityisesti heikommassa asemassa oleville joukkoliikenne on usein ainoa keino liikkua paikasta toiseen nopeasti ja edullisesti. Hyvin toimiva joukkoliikenne on edellytys palveluiden saavutettavuudelle ja se on edellytys yksinäisyyden, syrjäytymisen ja rasmin ehkäisylle sekä osallisuuden edistämiseksi. Seudullinen joukkoliikenne on merkittävä työllistäjä alueella - Fölin reilusta 500 kuljettajasta noin puolet ovat muunkielisiä.

Hyvinvoinnin palvelut

Hyvinvoinnin palvelukokonaisuuden tehtävänä on edistää kuntalaisten hyvinvointia, terveyttä ja osallisuutta. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen, osallisuuden edistäminen, päihde- ja mielenterveysongelmien ehkäisyyn liittyvä verkostoyhteistyö, järjestöyhteistyö, vaikuttajaryhmien kanssa työskenteleminen sekä aluetyön kehittäminen vaikuttavat kokonaisvaltaisesti kaupungin yhteisölliseen ja tasapainoiseen kehitykseen.

Osa kaupungin tiloista on varattavissa asukkaiden ja yhteisöjen käyttöön (kokoukset, tilaisuudet ym.) jopa maksutta. Tiloja ja muita kaupungin resursseja ja palveluita voi varata os. varaamo.turku.fi. Kaupunki tarjoaa yksittäisille henkilöille, järjestöille, seuroille ja yhdistyksille erilaisia avustuksia palvelujen tai toiminnan järjestämiseksi os. turku.fi/avustukset.

Maahanmuuttajapalvelut yksikkö tekee tiivistä yhteistyötä hyvinvointipalveluiden kanssa sekä kaupungin kärkihankkeiden kanssa kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi yhdessä laajan ja monialaisen yhteistyöverkoston kanssa.

Keskusvaalilautakunta

Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä kunnassa ja pitää tärkeänä osana muunkielisten kotoutumisen edistämisen osalta sellaisia toimenpiteitä, jotka edistävät demokratian tuntemista sekä rakentavat maahanmuuttajien luottamusta suomalaiseen yhteiskuntaan. Äänioikeus määräytyy eri vaaleissa eri tavalla, eikä kaikilla henkilöillä ole äänioikeutta lainkaan. Muunkielisille tulisi välittää lisää tietoa siitä, miten henkilö voi asettua ehdolle eri vaaleissa.

Keskusvaalilautakunta pitää tärkeänä tukea kasvatuksessa, opetuksessa ja oppilaitoksissa järjestettäviä omia vaaleja. Myönteisenä kehitysaskelena on, että varhaiskasvatuksessa on järjestetty lapsille suunnattuja ”vaaleja” leikkien avulla ja kouluissa järjestetty vaaleja esimerkiksi eri tehtäviä varten. Tämä on omiaan lisäämään lasten kiinnostusta ja tietoisuutta vaaleja kohtaan.

Keskusvaalilautakunta on suhtautunut toimintansa ohella myönteisesti ja kannustavasti esimerkiksi oppilaitoksista saapuneihin yhteydenottoihin. Keskusvaalilautakunta on avustanut oppilaitoksia esimerkiksi lainaamalla vaalikalusteita ja antamalla opastusta vaaleista.

Verkostoyhteistyö

Varsinais-Suomen ELY-keskus koordinoi koko maakunnan maahanmuuttotyötä. Se sopii alueen kuntien kanssa kiintiöpakolaisten vastaanotosta, koordinoi kotoutumisen Kumppanuusohjelmaa, kilpailuttaa sekä kotouttamiskoulutukset että työvoimapolitiittiset koulutukset ja tarjoaa hankerahoituksia. Yrityspalvelut ovat edelleen työllisyyslakimuutokseen 2025 vuoden alusta asti Varsinais-Suomen TE-toimiston alaisuudessa ja niiden toimintaa ohjaa ELY-keskus.

Kansaneläkelaitoksella (KELA) turvaa myös muunkielisten toimeentuloa ja tarjoaa sekä selkokielistä että monikielistä palvelua. KELA toimii samoissa tiloissa International House Turun kanssa Kauppatorin Monitorissa. Maahanmuuttovirasto (Migri) päättää maahan muuttavien oleskeluluvista. Digi- ja väestötietovirastolla (DVV) hoitaa oleskeluluvan saaneiden kotikuntakirjauksia. Kaikki nämä viranomaiset ovat mukana International House Turun ohjausryhmässä.

Kolmannen sektorin toimijat, eli yhdistykset, seurakunnat tuottavat kotoutumista edistäviä palveluita. Yleishyödylliset yhdistykset tarjoavat esimerkiksi omaan osaamisalaansa liittyviä erityispalveluja vaikkapa maahanmuuttajanoikeuksien tai nuorille. Tällaisia ovat esimerkiksi MVKK, NMKY, DaisyLadies, Yhdessä-yhdistys ja Sateenkarikoto. Etniset yhdistykset ovat samasta maasta tulleiden tai samaa kieltä puhuvien yhdistyksiä, jotka tukevat omiensa kotoutumista. Tällaisia ovat esimerkiksi Suomen ukrainalaiset ry, Länsi-Suomen somaliseura ja Bosniakit Suomessa ry. Lisäksi on uskonnollisia yhdistyksiä, jotka ensisijaisesti mahdollistavat uskonnon harjoittamisen. Niillä on kuitenkin muukin rooli kotoutumisessa ja uskontojen välisen yhteisymmärryksen lisäämisessä. Turussa on tehostettava kolmannen sektorin kanssa tehtävää yhteistyötä ja hyödynnettävä niitä kotoutumisen ekosysteemien rakentamisessa.

6. Ohjelman toimenpiteet, vastuutahot ja mittarit

Ohjelman lakisääteisen perustan, toimintaympäristön muutosten sekä tutkimustiedon perusteella kotoutumista edistävät toimenpiteet sekä niiden vastuutahot ja mittarit ovat kirjattuina tähän osioon Stiglitzin mallin hyvinvoinnin osa-alueiden jaottelun mukaisesti.

Turun kaupungin ohjelma kotoutumisen ja hyvien väestösuhteiden edistämiseksi 2022 - 2025,			
toimenpiteet, vastuutahot ja mittarit - seurantataulukko			
Hyvinvoinnin osa-alue	Toimenpiteet	Vastuutahot	Mittarit
Terveys	1) Tytöt liikkumaan - etsitään yhteistyöverkoston avulla keinoja muunkielisten tyttöjen liikuntaharrastusten pariin saamiseksi. Käytetään hyväksi lasten liikuntaseteliä.	Liikuntapalvelut, Kasvatus ja opetus yhteistyössä seurojen ja yhdistyksien kanssa	kouluterveyskyselyn tulokset 2023, 2025
	2) Viestintäkampanja Turun vapaa-ajan palveluista muunkielisille	Kulttuurin ja liikunnan palvelukokonaisuudet, Viestintä	kampanjan toteutuminen
	3) Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluista tiedottaminen muunkielisille	Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus, viestintä	Tiedotussuunnitelman laatiminen ja toimeenpano
	4) Toimivat asiakaslähtöiset palvelupolut, yhteistyön kehittäminen Varhan kanssa	Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus, Maahanmuuttajapalvelut	valmistuneet palvelumallikuvaukset
Aineellinen hyvinvointi	5) Onnistumistarinoiden siivittämänä kohti uusia unelmia -kampanja	Maahanmuuttajapalvelut	kampanjan toteutuminen, työllisyystilastot
	6) Työssäkäyvien kotimaisten kielten oppimismahdollisuuksien lisääminen - pilotti kielen opiskelun ja työssäkäynnin yhdistämiseksi	Maahanmuuttajapalvelut	toteutunut pilotti, työllisyystilastot
Osaaminen	7) Monikulttuurisuustyön osaamisen vahvistaminen oppilaitoksissa	Kasvatuksen ja opetuksen palvelut, ALUSTA-hanke	hankeraportoinnissa tuotetut tilastot
	8) Muunkielisten opiskelijoiden määrän lisääminen lukioissa ja korkeakouluissa	Osaamisen kärkihanke, Kasvatuksen ja opetuksen palvelut, Koulusegregaation vähentämien Turussa - projekti	muunkielisten opiskelijoiden määrä lukioissa ja korkeakouluissa
	9) Kotoutujien palvelumallin (alkukartoitus, kotoutumissuunnitelma, kotoutumishojelman palvelut 1.1.2025 alkaen) kehittäminen verkostoyhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	Maahanmuuttajapalvelut, Oppilaitokset, Työllisyyspalvelut	kotoutumishojelman palveluiden ja toiminnan kuvaukset sekä toimeenpano 1.1.2025 alkaen

	10) Kotoutumiskoulutuksen järjestämisen malli 1.1.2025 alkaen, verkostoyhteistyön kuvaaminen	Maahanmuuttajapalvelut, Työllisyyspalvelut	valmistunut linjaus kotoutumiskoulutuksen järjestämisestä 1.1.2025 alkaen, verkostoyhteistyön kuvaus
	11) Kotimaisten kielten opiskeluvaihtoehtojen lisääminen ja niistä tiedottaminen koulutus- ja työperusteisesti maahan muuttaneille	Osaamisen kärkihanke, Maahanmuuttajapalvelut, Viestintä, Kaupungin korkeakouluyhteistyöstä vastaavat toimijat	kotimaisten kielten opiskelumahdollisuudet ja tiedotuskampanja; tehdyt asettautumissuunnitelmat
	12) Kotivanhemmat opiskelemaan suomen kieltä ja kulkemaan kohti työelämää	Maahanmuuttajapalvelut, Etsivä kotiäitiyö	kotivanhempien kielikoulutuksiin osallistuneiden määrä; tehdyt alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat
	13) Kotoutuminen ruotsin kielellä - kotoutumiskoulutustarjonta ja työllistymismahdollisuudet ruotsin kielellä	Arbis, Maahanmuuttajapalvelut, Kasvatus ja opetus	ruotsinkielisten kotoutumiskoulutusten määrä, opiskelijoiden määrä Arbiksen ruotsin kielen kursseilla
Työnteko ja työelämä	14) Muunkielisten työllisyyden edistäminen - Matalan kynnyksen palvelut saatavilla yhdestä palvelupisteestä	Maahanmuuttajapalvelut, Työllisyyspalvelut	työllisyystilastot
	15) Muunkielisten työllistymisen lisääminen osaamistaan vastaaviin tehtäviin	Maahanmuuttajapalvelut, Työllisyyspalvelut, Oppilaitokset	Turun seuraavan hyvinvointikyselyn tulokset liittyen osaamistaan vastaaviin tehtäviin työllistymisestä
	16) Työllistämiskokeilu kaupungin työtehtäviin; kielikoulutuksen yhdistäminen työllistämisjaksoon	Maahanmuuttajapalvelut, Henkilöstöpalvelut, Työllisyyspalvelut	kokeilun onnistuminen ja tulokset
	17) Kaupunki rekrytoi muunkielisiä eri palvelualueille	Rekrytoinnista vastaavat tahot	muunkielisten työntekijöiden määrän prosentuaalinen lisäys
	18) Projekti haastavassa asemassa olevien muunkielisten työllistämisen tukeminen; palkkaukseen johtavien kannustimien kartoittaminen yritysten kanssa	Työllisyyspalvelut	työllisyystilastot; projektin toteutuminen

	19) Kotoutumisen onnistumistarinoiden kerääminen ja jakaminen eri kanavissa	Maahanmuuttajapalvelut, Viestintä, Työllisyyspalvelut	julkaistut onnistumistarinat
	20) Työvoimapankki työvoimapulasta kärsiville aloille	Maahanmuuttajapalvelut, Talent-hanketoimijat (ml. Turku Science Park)	valmistunut työvoimapankki
Elinympäristö	21) Asuinalueiden kehittäminen - uudistuvat lähiöt ja segregatiotyö	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kärkihanke - Uudistuvien lähiöiden Turku, Segregatiotyöryhmä	asuinalueeseensa tyytyväisten asukkaiden määrä
	22) Rakennetaan malli asuntojen löytämiseksi kiintiöpakolaisille ja tilapäistä suojelua saaville kunnan; asukkaiksi siirtyville henkilöille; välivuokrausmalli	Maahanmuuttajapalvelut, TVT	kiintiöpakolaisille ja tilapäistä suojelua saaville on löydetty asunnot; välivuokrausmallin luominen
	23) Muunkielisten ja kotoutujien osallistaminen asuinalueiden viihtyvyyden kehittämiseen; tapahtumiin, olohuonetoimintaan	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kärkihanke - Hyvän mielen Turku toimijat; olohuonetoiminta	asuinalueeseensa tyytyväisten asukkaiden määrä; kärkihankkeessa toteutetut olohuonetoiminnot
	24) Ryhdy turkulaiseksi - projekti - tavoitteena tuhat uutta turkulaista tilapäistä suojelua saaneista ukrainalaisista pakolaisista	Maahanmuuttajapalvelut, Viestintä	tuhat uutta turkulaista
Sosiaalinen hyvinvointi ja sosiaaliset suhteet	25) Suomi tutuksi - palvelukokonaisuuden tarjoaminen muunkielisille koulutuksissa oleville ryhmille	Kulttuuripalvelut, Kasvatus ja opetus, Lasten ja nuorten palvelut	Järjestettyjen ryhmien määrä
	26) Kartoitetaan ja luodaan paikkoja vapaamuotoisille eri kulttuurien välisille kohtaamisille	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kärkihanke - Hyvän mielen Turku toimijat; Järjestöyhteistyötä tekevät tahot	kohtaamiselle avointen tilojen määrä
	27) Muotoillaan palveluita yhdessä muunkielisten kanssa	Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus/ Osallisuus, Työllisyyspalvelut, Maahanmuuttajapalvelut, Kulttuuripalvelut, Liikuntapalvelut, Lasten ja	muunkielisten osallistuminen palveluiden muotoiluun

		nuorten palvelut, Kasvatus ja opetus	
Turvallisuus	28) Hyvien väestösuhteiden edistäminen - osallistuminen Building an Inclusive Integration Approach in Finland työhön; koulutuksia henkilöstölle hyvien väestösuhteiden edistämiseen, erilaisuuden hyväksymiseen ja rasmin ehkäisyyn liittyen	Maahanmuuttajapalvelut yhteistyössä laajan yhteistyöverkoston kanssa	valmistunut ICC Index-työ, koulutusten ja niihin osallistuneiden määrä
	29) Asuinalueiden turvallisuusriskien vähentäminen; tukiverkostojen lisääminen ja niistä tiedottaminen eri kaupunginosissa monikielisesti; turvallisuusriskien kartoittaminen ja ennaltaehkäisevä toiminta	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kärkihanke - Hyvän mielen Turku toimintakokonaisuus; Olohuonetoiminta; Järjestö- ja yhdistisyhteistyö; segregaatiotyöryhmä, maahanmuuttajapalvelut, kasvatus ja opetus	asuinalueensa turvalliseksi kokevien määrä
	30) Lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseen tähtäävä tiedotuskampanja sekä toimivat tukiverkostot lähisuhdeväkivaltaa kohtaaville muunkielisille henkilöille	Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus, Maahanmuuttajapalvelut yhteistyöverkoston toimijoiden kanssa	tiedotuskampanjan toteutuminen; palveluverkoston monikielinen kuvaus
Ääni yhteiskunnassa ja ympäristö	31) Muunkielisille suunnatun tiedon kerääminen ja jakaminen monikanavaisesti vaikutusmahdollisuuksista kaupungissa; monikielisten asukkaiden kuulemisen sekä osallisuuden lisääminen	Yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja tasapainoisen kehityksen kärkihanke; Maahanmuuttajapalvelut, Hyvinvoinnin palvelukokonaisuus/ Osallisuus, Viestintä, VINCE-hanketyöryhmä	monikanavaisen, monikielisen tiedotuksen toteutuminen; järjestettyjen tilaisuuksien määrä
	32) Järjestöyhteistyön tiivistäminen - luodaan yhteystietopankki ja palvelupaletti kolmannen sektorin toimijoista ja toiminnasta kotoutumista edistävän työn tueksi	Maahanmuuttajapalvelut, Järjestöyhteistyötä tekevät tahot	rekisterin valmistuminen
	33) Kulttuurikirjasto-kokeilu: järjestetään kirjastojen tiloissa	Kulttuuripalvelut/ kirjasto, Maahanmuuttajapalvelut	kokeilun onnistuminen, tapahtumien määrä

	monikulttuurisia tapahtumia	yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa	
	34) Monikielinen ja selkokielinen viestintäkampanja jätteiden lajittelusta sekä keinoista vaikuttaa yhteiseen ympäristöömme	Kaupunkiympäristöpalvelut yhteistyössä Lounais-Suomen jätehuollon, Kaupungin ilmastohankkeiden, Kasvatuksen ja opetuksen sekä Maahanmuuttajapalveluiden kanssa	toteutunut kampanja

7. Ohjelman seuranta, vastuutahot ja raportointi

Ohjelman toimeenpanosta vastaa apulaispormestarin vetämä maahanmuuton johtoryhmä, jossa on edustettuina eri palvelualueet. Ohjelman toteutuminen raportoidaan kerran vuodessa kaupungin valtuustolle. Turun kaupungin Integraation maahanmuuttajapalveluiden yksikkö kokoaa ohjelman seurantatiedot. Raportti viedään kaupunginvaltuustoon kaupunginhallituksen kautta.

Vuoden 2025 alussa voimaan tulevan uuden kotoutumislain mukaan kunnan ei enää tarvitse laatia erillistä kotouttamissuunnitelmaa pakolaiskorvausten saamiseksi, mutta mikäli erillistä kotouttamissuunnitelmaa ei laadita kotoutumisen edistämisen strategiset tavoitteet tulee olla kirjattuna kunnan strategiaan, hyvinvointiohjelmaan tai muuhun strategiseen asiakirjaan. Lisäksi kunnan tulee laatia kotoutumisen polkua avaava kotoutumishjelma, joka on esitelty tarkemmin edellä luvussa 2.